

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální patologie a sociologie

**Nové subkultury na území České republiky a jejich vztah
k rizikovému chování**

Bakalářská práce

Autor: Klára Eliášková
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální patologie a prevence:
Vedoucí práce: Kasal Josef, PhDr. MBA, Ph.D.
Oponent práce: Kučírek Jiří, PhDr. Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Klára Eliášková
Studium:	P17P0344
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální patologie a prevence
Název bakalářské práce:	Nové subkultury na území České republiky a jejich vztah k rizikovému chování
Název bakalářské práce AJ:	New Subcultures in the Czech Republic and their Relationship to Risk Behavior

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá novými subkulturami mládeže, které se v posledních letech objevily na území České republiky. Teoretická část práce, na základě definování pojmů kultura, subkultura, okrajová kultura, rizikové chování mládeže, popisuje a charakterizuje tři vybrané subkultury mládeže. Cílem bakalářské práce je představit subkultury furry fandom, otaku a dollfie a analyzovat jejich možný vliv na rizikové chování mládeže. Výzkumné šetření mezi členy uvedených subkultur je realizováno prostřednictvím dotazníku vlastní konstrukce a doplněno strukturovaným interview.

CAREY, Peter. Wrong about Japan. New York: Vintage, 2004. ISBN 1400078369. HEBDIGE, Dick. Subkultura a styl. V Praze: Dauphin, 2012. 239 s. ISBN 978-80-7272-197-9. SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 281 s. ISBN 978-80-247-2907-7. STRIKE, Joe. Furry Nation: The True Story of America's Most Misunderstood Subculture. United State: Cleis Press, 2017. ISBN 9781627782333.

Garantující pracoviště: Katedra sociální patologie a sociologie, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Josef Kasal, MBA, Ph.D.

Oponent: PhDr. Jiří Kučírek, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 13.2.2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího práce PhDr. Josefa Kasala, MBA, Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Klára Eliášková

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Josefovi Kasalovy, MBA, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a veškerou podporu, informace, zkušenosti a konzultace, které mi poskytl.

Anotace

ELIÁŠKOVÁ, Klára. *Nové subkultury na území České republiky a jejich vztah k rizikovému chování*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 00 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá subkulturami mládeže, přesněji pak subkulturami Otaku, Dollfie a Furry fandom, jejich charakteristickými rysy a jejich vztahem k rizikovému chování. Tyto subkultury se v České republice rozšířily teprve v posledních dvaceti letech. V práci jsou tyto subkultury prezentovány, popsány a stručně definovány i dle mých vlastních zkušeností a zkušeností, dlouholetého člena a jednoho z organizátorů největší akce pro členy subkultury Otaku v České republice. V teoretické části se práce zaměřuje na základní pojmy spojené s tématem subkultur, jako je pojem kultura, kontrakultura či okrajová kultura. V teoretické části je také definováno rizikové chování a samotné subkultury, které jsem pro tuto práci vybrala.

V empirické části je práce zaměřena na výzkumné šetření, které jsem věnovala největší z uvedených subkultur, výzkum je zprostředkován anonymním dotazníkem v online prostředí. V závěru jsou shrnuty všechny poznatky z dostupné literatury i vlastního výzkumného šetření.

Klíčová slova: subkultura, mládež, identita, rizikové chování, sociální opora

Annotation

ELIÁŠKOVÁ, Klára. *New subcultures in the Czech republic and their Relationship to Risk Behavior*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2020. 00 pp. Bachelor Thesis.

Bachelor thesis deals with the subcultures of youth, more precisely with the subcultures of Otaku, Dollfie a Furry fandom, their characteristics and their relationship to risky behaviour. These subcultures have only spread in the Czech Republic in the last twenty years. In my work these subcultures are presented, described and briefly defined according to my own experience and the experience of a long-term member and one of the organizers of the biggest event for members of the subculture Otaku in the Czech Republic. In the theoretical part of my work the work focuses on the basic concepts related to the topic of subcultures, such as the concept of culture, counterculture or marginal culture. In the theoretical part of my work the term risky behaviour is also defined and as well the subculture itself which I have chosen for this work.

In the empirical part, the work is focused on research, which I devoted to the largest of these subcultures, the research is mediated by an anonymous questionnaire in the online environment. In the end, all findings from the available literature and my own research investigation are summarized.

Keywords: subculture, youth, identity, risky behaviour, social support

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Prohlašuji, že bakalářská práce je v souladu s rozhodnutím děkana č. 11/2020 (Odevzdání závěrečné práce v letním semestru AR 2019/2020).

Datum:.....

Podpis studenta.....

Obsah

Úvod.....	10
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 Vymezení pojmu mládež.....	11
1.1 Vliv vrstevnických skupin.....	12
2 Vliv socializace na hodnotové postoje mládeže.....	13
3 Formování identity mládeže.....	15
4 Teoretická východiska vymezení pojmu subkultura.....	17
4.1 Kultura.....	17
4.2 Okrajové kultury.....	19
4.3 Kontrakultura.....	23
4.4 Subkultura.....	23
4.5 Subkultura mládeže.....	24
5 Rizikové chování.....	26
5.1 Syndrom problémového chování (SPCH).....	27
5.2 Syndrom rizikového chování v dospívání (SRCH-D).....	28
6 Subkultura jako sociální opora.....	29
7 Charakteristika vybraných subkultur.....	31
7.1 Otaku.....	31
7.2 Dollfie.....	32
7.3 Furry fandom.....	33
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	35
8 Zmapování subkultury Otaku.....	35
8.1 Cíle praktické části.....	35
8.2 Stanovené hypotézy.....	35
8.3 Metody výzkumného šetření.....	36
8.4 Popis sběru dat a výzkumného souboru.....	38
8.5 Analýza výsledků a jejich vyhodnocení.....	39
8.6 Porovnávání výsledků výzkumného šetření se stanovenými hypotézami.....	58
8.7 Diskuze v výsledcích výzkumného šetření.....	59

9 Závěr.....	61
Přehled použité literatury	62
Přehled použitých elektronických zdrojů	64
Seznam tabulek	65
Seznam příloh	66

Úvod

Subkultury mládeže jsou jedním z často probíraných témat, jejich počty stále rostou. Mezi mládeží jsou stále populární původní subkultury, které se i v naší společnosti vyskytují již několik let, ale i nové subkultury, které přicházejí z jiných zemí. Stále roste počet nových subkultur, které se zvolna rozšiřují po světě a dostávají se i do České republiky.

Příznivce různých subkultur potkáváme vlastně denně, proto je na místě se více zajímat o samotné subkultury. Není nijak zvláštní, kolik pozornosti přitahují, především pak díky své odlišnosti od majoritní kultury. Často jsou však spojovány především s negativním či nežádoucím chováním. Je pravdou, že některé subkultury jsou rizikové, nelze však říci, že se to týká všech subkultur.

Pro tuto práci jsem si vybrala tři subkultury, které se na území České republiky objevily teprve v posledních letech, a proto stále ještě nejsou příliš známé. Některé z nich měly v minulosti nálepku rizikové subkultury, často byly spojovány s rizikovým chováním či dokonce se sexuálními deviacemi.

Kromě otázky vlivu subkultury na jedince je toto téma také přitažlivé tím, jak se příznivci subkultur liší od běžné společnosti. To, že někdo je příznivcem některé subkultury, bývá i dosti zjevné, protože právě image je pro některé subkultury velmi důležitá. Proto se můžeme setkat s tím, že členové nějaké subkultury mohou budit údiv či jisté rozpaky.

Cílem této práce je nejenom charakterizovat samotnou subkulturu prostřednictvím jejích členů. To jak oni sami vnímají danou subkulturu, proč se začali o subkulturu zajímat, ale také zjistit, zda jsou členové dané subkultury náchylnější k rizikovému chování. Mimo jiné má za cíl zjistit, kde členové subkultury nejčastěji vyhledávají sociální oporu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části bakalářské práce shrnuji informace, které se přímo dotýkají subkultur mládeže a jsou důležité pro úplné pochopní tématu. Každé téma se skládá z mnoha podtémat, které tvoří celek a nelze je vynechat. Tato část definuje některé důležité pojmy, vymezuje funkce subkultur mládeže a také charakterizuje vybrané subkultury, které jsem zvolila s ohledem na mé vlastní zkušenosti, neboť jsem sama měla možnost i osobně nahlédnout do každé z nich.

Všechny tyto informace tvoří základ pro praktickou část.

1 Vymezení pojmu mládež

Mládež je označení pro sociální skupinu, která je tvořena lidmi ve věku přibližně 15 – 25 let, kteří již nezastávají ve společnosti roli dítěte, avšak jim stále není ve společnosti přiznána role dospělých (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 125).

Z hlediska vývojové psychologie se jedná o období pubescence a adolescence, které odpovídají uvedenému věkovému rozmezí a je pro ně typické mnoho fyzických i psychických změn, kdy se z dítěte pomalu stává dospělý jedinec.

Pubescence se pohybuje v rozmezí 11 – 15 let života jedince. Je to období charakteristické především fyzickými změnami, které jsou nejčastěji spojovány s pohlavním dospíváním. Období pubescence se dále rozděluje na prepubertu a vlastní pubertu. Prepuberta končí okolo 13. roku u dívek a u chlapců o rok až dva déle. Od třináctého do patnáctého roku života se pak jedná o fázi vlastní puberty, která končí úplnou reprodukční zralostí (Langmeier, Krejčířová, 1998, s. 138-140).

Termín adolescence vychází z latinského výrazu pro dospívání, dorůstání. Časově vyplňuje adolescence především druhé desetiletí života. Nejčastěji používaným časovým rozmezím je 15 – 20 (22) let, neboť v evropské psychologii se adolescence oddělovala od pubescence, kdy dochází k vývoji především fyzickému. Počátek adolescence tedy navazuje na plnou reprodukční zralost, v jejím průběhu je pak dokončen tělesný růst, v dalších obdobích je tedy již důležitější právě vývoj psychický. Hlavní charakteristikou zůstává, že jde o most mezi dětstvím a dospělostí, kdy se člověk stává dospělým nejenom po fyzické stránce, ale i sociální a psychické, kdy dochází k většímu sebeuvědomění, sebeovládání a jedinec si utváří vlastní morální hodnoty (Macek, 2003, s. 9-12).

Adolescence je také často označována za období vzdoru, období velmi emočně vypjaté. Adolescent je označován jako citově nevyrovnaný jedinec, který je svými emocemi až moc unášen, buď propadá depresím, nebo je zmítán agresí. Právě tato citová labilita je pak přičítána biologickým, především pohlavním a hormonálním změnám v tomto období, kterými jedinec prochází (Macek, 2003, s. 13-16).

Pro mládež jsou typické vrstevnické skupiny a subkultury mládeže, neboť jsou součástí osamostatnění a hledání vlastní identity. Mezi další znaky patří také měnící se závislost k rodině, intenzivní příprava na profesi, zvláštní psychické rysy a radikalismus postojů, zvýšená kritičnost a morální citlivost (Smolík, 2010, s. 22-23).

1.1 Vliv vrstevnických skupin

Vrstevnická skupina je skupinou homogenní, neboť jde o skupinu, ve které jsou si jedinci blízcí věkem. Vrstevnická skupina je jednou z prvních skupin, které začínají ovlivňovat jedince hned po rodině, která působí na jedince primárně. Tato skupina jedince začíná zpravidla ovlivňovat již v předškolním věku, kdy se jedinec dostává mezi ostatní děti, blízké mu věkem, například v mateřské škole či jeslích. Největší silou však vrstevnické skupiny působí na jedince v období dospívání, kdy jedinec hledá svou vlastní identitu a připravuje se na odpoutání od rodiny.

Během adolescence může vliv vrstevnických skupin vzrůst natolik, že zastíní vliv rodiny. Pro jedince je v tu dobu vliv a nabízená podpora od vrstevnické skupiny daleko lákavější než vlastní rodina. Dospívající dítě potřebuje cítit přirozenou autoritu, která mu nabízí pomoc, podporuje jej a prostřednictvím jí získává přirozené vzory (Matoušek, Kroftová, 2003, s. 83).

Ačkoliv jsou vrstevnické skupiny či party zcela přirozenou součástí dospívání a vývoje jedince, mohou se objevovat i negativní vlivy ze strany skupiny, které ohrožují vývoj jedince či jej přímo ohrožují na zdraví. U dospívajících dětí z dysfunkčních rodin, které chovají vůči dítěti jistý nezáměr, je větší pravděpodobnost, že podlehnou nárokům na konformitu, které bývají ve vrstevnických skupinách větší a přizpůsobí se ve všem této nové autoritě, což může vést například ke kriminalitě či jinému patologickému chování (Matoušek, Kroftová, 2003, s. 83).

2 Vliv socializace na hodnotové postoje mládeže

V průběhu života se každý jedinec učí prostřednictvím získaných zkušeností, tyto zkušenosti mu poskytují schopnost adaptovat se na své prostředí, společnost a kulturu, v níž žije. Socializace je tedy nezbytnou součástí života, neboť bez ní by se jedinec jenom těžko dokázal přizpůsobit společnosti, v níž žije.

V nejšířším slova smyslu je socializace formováním a růstem osobnosti za pomoci různých vnějších podnětů, včetně výchovy. Formování osobnosti jedince ovlivňuje vše, co se vyskytuje v prostředí, ve kterém se jedinec nachází. Vnější podněty představují všechny věci, rostliny, zvířata a lidi, které jedince obklopují, včetně počasí, rodinného klimatu a dalších vlivů (Jedlička et. al., 2004, s. 15).

Zatímco pojem výchova vyjadřuje pouze cílevědomé působení na jedince ze strany výchovných činitelů, socializace je širším pojmem, který představuje jak vědomé tak i nevědomé, přírodní a společenské vlivy, které napomáhají osobnostnímu vývoji. Mimo jiné je socializace procesem, díky němuž se jedinec učí, čemu lidé v dané kultuře věří a jaké chování je od něj v kultuře očekáváno. Jde o takzvané zespolečňování jedince, kdy jedinec přebírá některé charakteristické osobnostní rysy, pocházející ze společenských zkušeností, které se vyskytují v každé společnosti. Přesto se však v každé společnosti lidé navzájem liší. Tyto odlišnosti jsou také výsledkem socializace, neboť u každého tento proces probíhá zcela jinak v závislosti na spektru podnětů a specifické části společnosti, v níž se narodíme a vyrůstáme (Jedlička et. al., 2004, s. 15-17).

Jak již bylo zmíněno, jedním z hlavních úkolů socializace je humanizace, při které se vytváří identita jedince, nejde tedy pouze o začlenění jedince do společnosti. Humanizace je proces, který zároveň individualizuje a socializuje. Člověk se učí adaptovat na okolní prostředí, a zároveň musí některé prvky prostředí přizpůsobit sobě, jde o tzv. asimilaci. Cílem humanizace je pak především utvoření lidské subjektivity jako autonomní součásti společnosti. Pokud si jedinec dokáže vybudovat autonomní identitu, probíhá adaptace a asimilace současně (Řezáč, 1998, s. 44).

Řezáč (1998, s. 48) ve své publikaci uvádí čtyři základní procesy, které se v humanizaci odehrávají. Prvním procesem je personalizace, která se týká utváření vlastní osobnosti a vrůstání do mezilidských vztahů. Dalším procesem je kulturace, kdy si jedinec osvojuje kulturu a utváří si životní styl. Třetím procesem je profesionalizace, která je charakteristická přípravou na budoucí povolání a zaujetí profesní role.

Posledním procesem je socializace v užším slova smyslu, která je chápána jako utváření vědomé sounáležitosti s členskou skupinou a osvojení sociálních rolí.

Činiteli socializace jsou jednotlivci, skupiny a organizace, které ovlivňují chování jedince, tyto činitele ovlivňují vývoj jedince prostřednictvím odměn a trestů. Primárním činitelem socializace je rodina v raném dětství a trvale ovlivňuje sebepojetí a vývoj jedince. Když dítě roste, rodina potlačuje nevhodné vzorce chování a musí zesilovat žádoucí vzorce chování. Během život jedince se k primárnímu činiteli socializace přidávají další jako škola, vrstevnické skupiny a komunikační média (Jedlička et. al., 2004, s. 36-47).

3 Formování identity mládeže

Přes svět, ve kterém žijeme, nacházíme sami sebe a utváříme si obraz toho, kým chceme být. Společnost a kultura, ve které se jedinec nachází, výrazně ovlivňuje jeho pojetí sama sebe a utváření jeho identity.

Identita nesmí být zaměňována s identifikací. Zatímco identifikace je pouhým ztotožněním se se vzorem a převzetí některých jeho charakteristických rysů a způsobu jednání, je identita podstatou lidského subjektu, která je formována různými faktory (Malina a kol., 2009, s. 1641).

Identifikace je dle Pechara (1995, s. 14) procesem, při kterém se utváří individuální já. V dětském věku se jedinec identifikuje s jemu blízkými osobami, nejčastěji pak s rodiči. Tímto procesem se utváří individuální já dítěte, které je spojeno s mravními ideály, kterými se dítě řídí. Dále také uvádí, že pro svobodu jedince je důležitá možnost identifikace s mnoha různými identifikačními skupinami, tak aby našel svou individualitu a nestal se pouhou součástí masy.

Dle Bergera a Luckmanna (1999, s. 177) je identita utvořena vzájemným působením biologického organismu, individuální psychiky a světa, neboť lidské vytváření reality je ovlivňováno lidským organismem a současně je lidský organismus ovlivňován utvářením reality. Člověk je ve vztahu se svým přírodním a sociálním prostředím, zatímco uvnitř je člověk ve vztahu mezi jeho biologickou podstatou a jeho identitou.

Identita je také klíčovým prvkem subjektivní reality, neboť mezi ní a subjektivní realitou existuje dialektický vztah. Identita je utvářena během sociálních procesů a jakmile je vytvořena, je udržována, pozměňována či zcela přebudována sociálními vztahy. Stejně tak je udržována, pozměňována a přebudována sociální struktura pomocí identit, které vznikají a jsou danou sociální strukturou ovlivňovány. Je tedy zřejmé, že mezi sociální strukturou a individuální identitou je neměnný vztah, kdy se sociální struktura a identita navzájem ovlivňují, a utvářejí tím dějiny společnosti (Berger, Luckmann, 1999, s. 170).

Hannah Arendtová (In Pechar, 1995, s. 17) chápe otázku osobní identity v bezprostřední souvislosti s pluralitním fungováním společnosti. Identita samotná dle ní může existovat pouze tam, kde se člověk projevuje jednáním a řečí. Charakteristickým rysem jednání je svobodná iniciativa, teprve jako bytosti jednající a mluvící přijímáme dle Arendtové zodpovědnost za svět lidí. Jednání je v tomto slova

smyslu pak odrazem naší identity a aby toto jednání, včetně naší jedinečnosti, bylo srozumitelné ostatním musí být provázeno řečí.

Právě zmíněné převzetí zodpovědnosti za své činy v rámci identity odlišuje identitu od ostatních objektivních vlastností a zároveň charakterizuje člověka a jeho odlišnosti od sféry přírodní (Pechar, 1995, s. 33).

Mnoho autorů včetně Eriksona považuje za hlavní období pro ujasnění si své identity a vztahu k sobě samým právě dospívání, adolescenci. Erikson popisuje toto období jako konflikt mezi potřebou integrace sebe samého a potřebou vyrovnat se s nejasnými požadavky na jedince ze strany společnosti (Macek, 2003, s. 62).

4 Teoretická východiska vymezení pojmu subkultura

Na začátek se pokusím objasnit a definovat pojmy, které souvisí s daným tématem práce. Jde převážně o pojmy, které jsou úzce spojené s tématem subkultur mládeže. Také bych zde ráda definovala pojem rizikové chování, který bude následně použit především pro praktickou část seminární práce.

4.1 Kultura

Kulturu lze definovat mnoha různými způsoby a z hlediska různých vědních oborů. Kulturou vnímáme vše, co spojuje velké sociální skupiny, je to soubor norem, tradic, způsobu chování, rituálů, dovedností, znalostí, které se předávají z generace na generaci během výchovy a procesu začleňování jedince do společnosti, neboli socializace.

Pojem kultura má etymologický původ v antickém Řecku a vznikl z latinského slova *colo, colores*, které bylo spojováno s pěstování užitkových rostlin a zemědělstvím. Jako pojem pro charakteristiku lidské vzdělanosti jej poprvé použil římský filozof Marcus Tullius Cicero, když nazval *Hovory tuskulské věnované M. Brutovi* jako filozofii kulturou ducha (Malina a kol., 2009, s. 2068)

Pokud pohlížíme na pojetí kultury jakož na kultivaci člověka a přírody, je zřejmé, že kultura vždy označovala aktivní lidskou činnost. Označení kultury jako kultivace člověka ustupuje s nástupem středověku, kdy je kultura vnímána jako ekvivalent uctívání Boha a znovu se toto pojetí kultury objevuje až s nástupem renesance a humanismu. V tomto období jsou filozofie, věda i umění orientovány převážně na samotného člověka a jeho existenci. Dává důraz na kultivaci, vzdělávání, zušlechťení člověka vědomostmi, spolu s rozvojem jeho schopností, tvořivosti a kultura je tedy vnímána jako soubor pozitivních hodnot, které ke kultivaci člověka přispívají. Renesance též přinesla jednu ze základních definic kultury jako dělící čáru mezi lidskou činností a přírodou. Neboli kulturou je vše, co vytvořil člověk, a přírodou je vše, co člověk nevytvořil, to jež tu bylo před člověkem (Malina a kol., 2009, s. 2069).

Z analýzy německého kulturologa Klause P. Hanse vyplývá, že v běžné komunikaci lze nalézt čtyři základní významy pojmu kultura. První význam se vztahuje na produkty kreativní a umělecké práce lidí, například na hudbu, výtvarné umění, divadlo a literaturu. Druhý význam tohoto pojmu nahlíží na samotného jedince ve společnosti, jeho způsob života, je jistou charakteristikou vzdělaných lidí. Osoby,

kteře takovýmto vzděláním nedisponují pak lze označit za nekulturní. Kultura je tedy synonymem pro civilizovanost. Třetí význam pojmu kultury lze využít pro skupinu lidí, které spojují podobné znaky a zvláštnosti, jimiž se odlišují. Typickým příkladem je pak odlišné národy a etnika, kdy hovoříme o cizí kultuře, tedy o odlišném způsobu jakým se formovala jiná společnost. Se čtvrtým a posledním významem se setkáme především v zemědělství, biologii a jiných oborech, kdy je kulturou označen výsledkem pěstitelské činnosti (Malina a kol., 2009, s. 2072).

Dle psychologického slovníku je pojem kultura definován jako nadbiologický adaptační mechanismus člověka a také jako systém informací, které zakládají způsoby, kterými lidé reagují v určitých sociálních situacích na své sociální okolí a materiální prostředí (Hartl, Hartlová, 2015, s. 282).

Z pohledu antropologie bychom mohli vnímat kulturu jako všechny nebiologické prostředky a mechanismy, jejichž prostřednictvím se člověk adaptuje na vnější prostředí. Jde o všechny ideje a normy předávány mezi členy určité společnosti, jsou jimi sdíleny a předávány dále (Soukup, 2004, s. 16).

Avšak například Dick Hebdige (2012, s. 30) používá ve své publikaci, která se zabývá subkulturami, jako příklad antropologické definice kultury citaci Williamse, která odkazuje na kulturu jako na určitý způsob života, který vyjadřoval určité významy a hodnoty nejen prostřednictvím umění a učení, ale i institucemi a běžným chováním.

Murphy (2004, s. 30) poukazuje na fakt, že kdyby se člověk a jeho mozek nevyvinul do své nynější podoby, pojem jako kultura by byl zcela zbytečný a neexistoval by, neboť pouze díky lidem a jejich schopnostem vnímat, zapamatovávat si a předávat dále, vznikl nynější obraz kultury. Za klíčový bod definice kultury pak považuje to, že pokud hovoříme o kultuře, pak hovoříme o předepsaných pravidlech pro chování jedinců, a nikoliv o samotném chování. Kulturu lze tedy také označit za jakýsi model očekávaného chování a každý jedinec je nucen v průběhu života tomuto modelu přizpůsobovat, aby byl společností přijímán. Každá takový ústupek, či kompromis je tedy pouze propočítanou snahou, jenž nám samotným má přinést nějaký zisk či výhodu.

4.2 Okrajové kultury

V každé společnosti se tvoří mnoho skupin, do kterých se lidé začleňují a vyjadřují tím svůj postoj, názory a zájmy. Společnost je tak tvořena velkým množstvím menších skupin, které dohromady utvářejí kulturu dané společnosti prostřednictvím typických vlastností, včetně společné řeči a vlastních sociálních norem.

Možnost existence nejenom okrajových skupin či kultur je důkazem rozmanitosti lidského života a právě ten fakt, že společnost není nikdy tvořena jednou jedinou skupinou lidí. Zatímco některé skupiny jsou velmi vážené, jiné jsou viděny ve zcela opačném světle. Samotné okrajové kultury jsou často spojovány spíše s protiprávním či nemorálním jednáním, jsou vnímány jako to špatné, „neslušné“, co narušuje a poškozují společnost.

Roland Girtler (2001, s. 23) používá pojem okrajová kultura odděleně od pojmu subkultura z hlediska toho, že subkultura je spojena s nízkým společenským postavením, zatímco člen okrajové kultury, například pašerák či pytlák může získat významné postavení a uznání. I samotná škála okrajových kultur je velice pestrá, od těch, které porušují zákon, až po ty, které jsou pouze v rozporu se slušným chováním a je na ně nahlíženo s opovržením ze strany společnosti.

Typologie okrajových kultur

Jak již bylo výše zmíněno, škála okrajových kultur je velice pestrá a rozmanitá. Roland Girtler (2001, s. 35 – 37) rozděluje okrajové kultury do čtyř hlavních celků, které nejlépe charakterizují jistou oblast a přesto nesou prvky i jiné okrajové kultury. Každý tento celek následně rozdělil na skupiny, které podrobněji zkoumal a popsal.

Okrajové kultury se navzájem prolínají a lidé nejsou většinou členy pouze jedné z okrajových kultur, nýbrž patří do více z nich.

1. Okrajové kultury ochrany a přežití

Okrajové kultury ochrany a přežití poskytují svým členům bezpečné prostředí, ochranu a úkryt, který nenalézají u společnosti. Jde o kultury, do kterých často utíkají i velmi mladí lidé a v jejich prostředí se společně oddávají konzumaci zakázaných drog. Tyto kultury tedy představují bezpečné prostředí, ve které se mohou dopouštět například i trestné činnosti.

Roland Girtler (2001, s. 39 - 68) ve své knize dále blíže rozebírá dva typy okrajových kultur ochrany a přežití, konkrétně jde o velkoměstské bezdomovce a obyvatele věznic.

Okrajová kultura žebráků, tuláků a bezdomovců je jednou z nejstarších okrajových kultur, přesněji sahá až do středověku. Stejně jako každá okrajová kultura má i tato vlastní řeč, zvyky a pravidla, která jsou dodržovány členy. Velkoměstští bezdomovci vyhledávají společnost ostatních a podporu u lidí se stejným osudem, kteří je neodsuzují. Město tulákům, žebrákům a bezdomovcům nabízí anonymitu a útěk před povinnostmi a sociální kontrolou. Navzájem se učí různým taktikám, které jim pomáhají přežít. Bezdomovci a tuláci znají mnoho triků, kterými si zajišťují vše potřebné. S kulturou vagabundů je tradičně spojován alkohol, který slouží různým účelům, nejenom k samotnému otupení smyslů. Alkohol je v této kultuře jednou z hlavních komodit, je používán při navazování nových vztahů i jako platidlo. Jediným opravdovým problémem této kultury jsou orgány veřejné bezpečnosti, tedy policie, ačkoliv i v tomto případě si členové okrajové kultury vagabundů našli způsob, jak zamezit pozornosti ze strany policie. Každý tah bezdomovce je velmi dobře prokalkulován tak, aby splnil svůj účel. Tato okrajová kultura je zcela nezbytná, pokud chce člověk bez domova přežít ve společnosti. (Girtler, 2001, s. 39 – 52).

Blíže Girtler (2001, s. 53 – 68) popisuje okrajovou kulturu obyvatel věznic. Věznice jsou totální instituce, neboť jde o místo, kde je lidem omezena svoboda pohybu a další práva. V tomto uzavřeném prostředí je stanoven pevný režim, který má napomoci napravit osoby uvnitř věznic. Tyto osoby se musí přizpůsobit zcela novému stylu života, než na který byly zvyklé v běžném životě. Pokud se však člověk dokáže zapojit do kultury, která existuje ve věznici, má šanci přežít a získávat i jisté výhody. Ve věznicích žije odlišná kultura, tradice i řeč, kterou se její obyvatelé dorozumívají. Existuje zde i hierarchie, ti, jenž jsou na jejím vrcholu ovládají do jisté míry chod celého vězení. Největší úctu mají ti vězni, kteří se do vězení dostali za kriminální činnost spojenou s penězi, nejčastěji pak bankovní lupiči, či zruční podvodníci a samozřejmě pak i vězni, kteří spáchali trestný čin na policistech. Na druhou stranu jsou mezi vězni vnímání s despektem pedofilové, vrazi žen a dětí. Ti se pouze výjimečně nestanou obětí šikany a násilných projevů. Vězení je tedy místem, pro které platí nespočet různých pravidel, ať už jsou dány samotným místem a jeho účelem, či vězni, kteří se snaží si toto prostředí přizpůsobit tak, aby se s pobytem ve vězení lépe vyrovnali a sžili.

2. Okrajové kultury revoluce a rebelie

Tyto okrajové kultury, jak již zmiňuje jejich název, se vyznačují rebelií a aktivním odporem proti normám a morálním pravidlům společnosti. Členové těchto okrajových kultur se snaží buď stávající systém ve společnosti změnit, či se jako rebelové odvolávají na stará práva, a odmítají se podříditi. Boj proti systému má mnoho podob, od agresivní a útočné formy, která často zahrnuje i násilí, až po aktivity, které byly v minulosti akceptovány a nyní je nový systém a právo zakazují (Girtler, 2001, s. 69).

Girtler (2001, s. 71-74) blíže popisuje jako jednu z okrajových kultur revoluce a rebelie klasickou kulturu pytláků, která je spojována s rebelií. Klasičtí pytláci byli vždy v nižších vrstvách společnosti vnímáni jako hrdinové, jež se postavili utlačujícím aristokratům, kteří upírali lidem jejich právo lovit v lesech divokou zvěř. Pro tuto okrajovou kulturu je také typické, že své jednání nepovažuje za protiprávní, naopak vnímá své počínání jako čestné, neboť se cítili v právu. Mimo jiné bylo pytláctví dříve vnímáno jako znak mužnosti, kdy se z mládence stává muž, tedy jako zkouška, kterou mladíci skládali a získávali si tak ve vesnici respekt a obdiv. Samotná okrajová kultura pytláků má mnoho svých vnitřních pravidel a kodex cti, kterým se klasičtí pytláci řídili. Tato kultura je v dnešní době však pouhou minulostí, neboť existovala pouze do šedesátých let dvacátého století.

Další blíže specifikovanou okrajovou kulturou revoluce a rebelie jsou mladí fotbaloví fanoušci, které Girtler (2001, s. 85) popisuje jako „divoké kmeny“, neboť je zmiňuje z hlediska násilného chování a agrese, která má přímý vztah k fotbalovému fandění.

Tato okrajová kultura, často označovaná jako subkultura, je častým středem pozornosti antropologických výzkumů. Jako jedna z kultur, které se přímo váží na agresivní chování, je často zmiňována díky svým negativním dopadům na společnost, které lákají pozornost médií.

Jako okrajová kultura rebelie mladých přívrženců fotbalu a fanklubů si nárokuje právo na hlučné a násilné chování. Přívrženci této kultury sami sebe vnímají jako hrdiny, jež bojují za svou skupinu a díky pocitu nadřazenosti se snaží prosadit pouze sebe a fotbalový klub, kterému fandí. Především pro svou tendenci k agresivnímu chování se různé fankluby dostávají do potyček, kdy proti sobě stojí jako dvě armády a bojují pouze za vlastní přesvědčení (Girtler, 2001, s. 85-86).

3. Okrajové kultury nelegálního a zakázaného obchodu

Okrajové kultury nelegálních nebo trestných obchodů jsou spojeny s nezákonným jednáním či jednáním, které je ve společnosti diskriminováno a odsuzováno, ačkoliv za něj nehrozí právní postih, neboť je takové chování zákonem do jisté míry tolerováno, vhodným příkladem je prostituce.

Tyto okrajové kultury lze označit za „kriminální kultury“, které mají dlouho tradici ve společnosti již od středověku a v dnešní době k nim patří mafie a podobné kriminální organizace. Původně tyto kultury vznikaly mezi chudými lidmi, kteří se prostřednictvím zakázaných a nelegálních činností rychle dostali k penězům, které potřebovali k přežití. K penězům se pak dostávali loupežemi, žebráním a podvody (Girtler, 2001, s. 101).

Charakteristickou okrajovou kulturou, která není nelegální, avšak je ve společnosti vnímána negativně, je prostituce, která je určována rituály a specifickými pravidly ve vztahu mezi prostitutkami, pasákem a zákazníkem. Tento vztah je pro tuto „profesi“ stejně důležitý jako specifické prostředí, které prostituci umožňuje. S prostitucí je spojeno především městské prostředí, které bylo základem pro vznik prostituce v historii. Stejně jako jiné okrajové kultury má i tato své zvláštní symboly, řeč a specifický životní styl, a to prostitutky i pasáků, kteří mají za úkol prostitutku, která pro ně pracuje nejenom ochraňovat a zprostředkovávat ji klienty, ale také ji projevovat náklonnost, která se jí jinde nedostane, ačkoliv za tuto náklonnost dívka musí zaplatit. Vztah mezi pasákem a prostitutkou by se dal označit, za vztah obchodní a to i přesto, že spolu například žijí v jednom bytě a mohlo by se zdát, že jde o vztah partnerský (Girtler, 2001, s. 110-112).

Kultura prostitutek a pasáků je kulturou značně uzavřenou, kdokoli, kdo se do ní snaží proniknout, musí mít již kontakt na některého z členů této kultury. Jde také o kulturu s dlouhou historií, v některých společnostech je přísně trestána, jinde je legalizována a má pravidla, v některých společnostech, jako v té naší, se jí snažíme nevěnovat přílišnou pozornost. Stejně jako jiná okrajová kultura má svá vlastní vnitřní pravidla a je pevně spjata s okolní kulturou společnosti, v níž se nachází.

4. Okrajové kultury společenského původu, rodu

Jedná se o kulturu, jejíž členy spojuje příslušnost, jazyk, či kulturní společenství, kterým může být náboženství, rodina nebo národnost. Mezi takové skupiny patří

Romové, Arméni, Židi, Řekové, Italové a další etnické skupiny, které byly z různých důvodů nuceny opustit svůj původní domov. Vyhnaní či emigranti mezi sebou navazují kontakty pro získání potřebných zdrojů a informací (Girtler, 2001, s. 144).

Z hlediska definice okrajové kultury Rolanda Girtlera je taková kultura skoro vždy spojena s protiprávní činností či nějakým nemorálním chováním, na které je ve společnosti nahlíženo negativně. Ačkoliv člen takové kultury může mezi některými lidmi získat velkou prestiž, a proto specifické skupiny mládeže, které jsou zmíněny níže, označují za subkultury a nikoliv okrajové kultury. V dnešní době již neplatí, že subkultura je nutně kulturou lidí s nižším společenským postavením. Lze však říci, že subkultury a okrajové kultury jsou si dosti podobné, neboť v nich vládnu vlastní normy, které se však částečně podobají normám majoritní kultury, od které se tyto menšinové kultury oddělily.

4.3 Kontrakultura

Kontrakulturu lze definovat jako opoziční kultura k majoritní kultuře ve společnosti, vůči které má opoziční názory a ideje (Soukup, 2004, s. 202).

Toto označení lze použít v případech, kdy je odlišení od dominantní kultury velmi výrazné, či samotnou dominantní kulturu v jistých ohledech, jako jsou například hodnoty či normy, popírá. Kontrakultury by se z hlediska nejvyššího výskytu daly považovat za fenomén 20. století (Smolík, 2010, s. 37).

Kontrakultura neakceptuje vzorce majoritní kultury, vzniká jako opozice dominantní kultury a vzniká mimo oficiální scénu. Kontrakultury jsou výsledkem dezintegrace kultury, každá kontrakultura je dílem kritiky, nemusí však vždy směřovat k negaci dominantní kultury ve společnost (Malina a kol., 2009, s. 1987).

4.4 Subkultura

Stejně jako pojem kultura ani subkultura nemá zcela jednotnou definici, ačkoliv většina autorů se shoduje na tom, že subkultura je dílčí kulturou. Jednou z nejjednodušších definic je ta, která tvrdí, že jde o kulturu uznávaných hodnot, které se liší od kultury dominantní pro danou společnost a tato kultura je součástí dominantní kultury (Hartl, Hartlová, 2015, s. 574).

Jandourek (2001, s. 243) označuje subkulturu „jako kulturu dílčí skupiny, která se více nebo méně odlišuje od převládající kultury většinové a „oficiální“ kultury. Příslušníci skupiny se mohou od většiny odlišovat sociálním postavením, věkem, povoláním nebo regionem (např. venkov a metropole)“

Stejně tak i Smolík (2010, s. 30) nazývá subkulturu jako termín, který označuje specifickou skupinu, která se odlišuje normami, hodnotami, vzorci chování a životním stylem. A všechny tyto odlišnosti od dominantní kultury jsou akceptovány a dodržovány členy dané subkultury.

Subkultura je oddělená část dominantní kultury, která je vyčleňována na základě formální specializace, tedy ve shodě se sociální pozicí skupiny lidí, kterým je tato část kultury vlastní, v systému sociálního organismu. Neboť takováto skupina lidí, charakteristická například pohlavím, věkem, či sociální třídou, nemůže existovat odděleně od ostatních částí sociálního organismu (Malina a kol., 2009, s. 3974 – 3975).

Příslušenství k subkultuře dávají jedinci najevo odlišným vzhledem a to účesy, specifickým líčením, odlišnou módou, tetováním, piercingem či jinou úpravou zevnějšku. Mimo jiné se v subkulturách objevuje i určitý slang, ideologie, či upřednostnění určitého hudebního stylu.

4.5 Subkultura mládeže

„Subkultura mládeže je typ subkultury vázaný na specifické způsoby chování mládeže, na její sklon k určitým hodnotovým preferencím, akceptování či zavrhování určitých norem, životní styl odrážející podmínky života. Subkultury mládeže jsou skupiny mladých (dospívajících) lidí, kteří mají společného něco (problém, zájem, zvyk), co je odlišuje od členů ostatních sociálních skupin (Smolík, 2010, str. 35).“

Hlavním obdobím pro vznik subkultur mládeže je považováno období po druhé světové válce. V tomto období vznikaly subkultury mládeže jakožto opozice ke kultuře dospělých, jakožto revolta proti pravidlům, postupně se však pomalu proměnila a získala autonomní charakter. V demokratické společnosti se i subkultury mládeže začaly stávat něčím, co je tolerováno a dospělí do ní nezasahují, více než je nutno (Macek, 2003, s. 38).

Kultura mládeže se záhy stává dalším běžným kulturním zbožím, na kterém lze profitovat. Vzniká móda, filmy, hudba přímo určená pro adolescenty a na trhu se objevuje další možnost, jak získat velké množství peněz. Právě z tohoto důvodu se

stále více objevuje názor, že se ztrácí původní, autentická kultura mládeže a nahrazuje ji její komercializovaná forma. Což však do jisté míry vyvrací samotný fakt, že kultura mládeže neexistuje jakožto jedna subkultura, ale je diferencována na menší subkultury s různým zaměřením a některé z nich komercializaci přímo odmítají (Macek, 2003, s. 39).

V definici subkultury mládeže se přímo odráží definice samotné subkultury, neboť subkultura mládeže je takový typ subkultury, který se přímo váže na způsoby chování mládeže, na její sklon k určitým hodnotám, preferencím norem, v akceptaci některých pravidel společnosti a životní styl, který poukazuje na podmínky života. Subkultura mládeže je tedy skupinou mladých lidí, kteří jsou odlišní od zbytku majoritní společnosti, avšak mají navzájem cosi společného. Jako jiné odlišné sociální skupiny se následně sdružuje v jednu či více skupin, ve kterých nacházejí jedince, kteří jim jsou podobní a uznávají stejné hodnoty.

Pohledy na subkultury mládeže se značně liší u různých autorů a z pohledů různých vědních disciplín. Například autoři Matoušek a Kroftová (2005, s.) pohlíží na subkultury mládeže z pohledu kriminologie a rozdělují subkultury mládeže na subkulturu drogovou, v níž se sdružují uživatelé drog, subkulturu rasistickou, která je charakteristická rasistickou ideologií o nadřazenosti určité rasy a subkulturu pseudonáboženskou.

Funkce subkultur mládeže

Dle Grubera (In Smolík, 2010, s. 30 – 34) mají subkultury ve společnosti hned několik hlavních funkcí. Poskytují specifické „útočiště“ nesocializovaným, a špatně socializovaným jedincům, umožňují komunikaci potřebnou pro výkon některé zájmové činnosti, ve své existenci subkultury umožňují realizovat a vyzkoušet nové a nevyzkoušené vzorce chování a existence subkultur je zároveň symptomem takových vzorců. Také samotná existence některých subkultur může být pro společnost zdrojem značných problémů (kriminalita, rasové bouře atd.), avšak subkultury jsou vyjádřením toho, v jaké míře panuje ve společnosti svoboda a demokracie.

5 Rizikové chování

Rizikové chování je jeden z pojmů, který je mimo jiné spojován se subkulturami, často jsou subkultury vnímány jako něco rizikového nebo patologického. V povědomí lidí často panuje ten názor, že pokud jde o subkulturu, musí jít bez výjimek o skupinu lidí, kteří jsou hrozbou pro společnost.

Samotný pojem rizikové chování je nejčastěji používán v pedagogice a ve školním prostředí, kdy je nejčastěji zmiňován ve spojitosti se šikanou. Dále se však tento pojem objevuje i v souvislosti s vývojovou a sociální psychologií, kriminologií, sociální pedagogikou a dalšími vědami, které se zabývají jedincem a společností.

Rizikové chování je takové chování, v jehož důsledku může docházet k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost. Tento pojem nahrazuje v pedagogice dříve používaný termín sociálně patologické jevy. K nahrazení pojmu sociálně patologické jevy došlo především proto, že sociálně patologické jevy jsou spíše dominantou sociologie a bylo potřeba nalézt nějaký jemnější, humánní pojem, který by společnost lépe chápala. Samotné vzorce rizikového chování jsou považovány za soubor fenoménů, jejichž existenci a důsledky lze podrobit vědeckému zkoumání a ovlivňovat je preventivními programy (Miovský, et al., 2010, s. 30).

Dle Sobotkové (2014, s. 40-41) mezi rizikové chování řadíme:

- Záškoláctví
- Lhaní
- Agresivita, agresivní chování
- Šikana, kybershikana, násilní chování
- Obecně kriminální jednání (nejčastěji se jedná o krádeže)
- Vandalismus
- Závislostní chování (legální návykové látky, nelegální návykové látky, závislost na hazardních hrách)
- Rizikové chování na internetu
- Rizikové sexuální chování
- Rizikové chování v dopravě
- Extrémně rizikové sporty, hazardní aktivity
- Užívání anabolik a steroidů
- Nezdravé stravovací návyky

- Extrémismus
- Xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus

S rizikovým chováním je neodmyslitelně spojena adolescence a dospívání. V tomto období se nejčastěji rozvíjí problémové a rizikové chování, ačkoliv adolescence není jediným obdobím, kdy se může rizikové chování objevit. Toto chování je dvojího druhu. Buď poškozuje samotného adolescenta a jeho zdraví, nebo je namířeno proti společnosti, a jde tedy o újmu druhých (Macek, 2003, s. 77).

Adolescence je vývojové období, kdy lze nejlépe porozumět patologii lidského jednání a nalézt příčiny neúspěšného vývoje člověka. V adolescenci dochází k prudkému nárůstu rizikových faktorů, schopnost jedince překonat toto období úspěšně závisí na jeho schopnosti adaptace. Schopnost přizpůsobovat se, zvládnout konfrontaci s nepříznivými vlivy označujeme jako „resilienci“, která je vnímána jako psychická odolnost jedince (Sobotková, 2014, s. 41-42).

Dle Sobotkové (2014, s. 43) lze teorie o vzniku rizikového chování rozdělit do tří obecnějších skupin. První skupinou jsou teorie biologicko-psychologické, které hledají souvislosti mezi chováním a stavbou těla, genetikou či například enzymy a hormony. Druhou skupinou jsou teorie sociálně-psychologické, tyto teorie se orientují na psychologický základ rizikového chování přes sociální učení, temperament a osobnostní rysy jedince. Třetí, a poslední skupinou, jsou teorie sociální, které hledají odpovědi v samotné společnosti, ve které se jedinec vyvíjí.

5.1 Syndrom problémového chování (SPCH)

Na problematiku rizikového chování navazuje Richard Jessor se svou manželkou Shirley s teorií problémového chování a syndromem problémového chování, které definují jako chování, které je problémem a zdrojem obav, vzhledem ke společenským normám.

Syndrom problémového chování představuje takové chování, které je v rozporu s normami, je považováno za nebezpečné, ačkoliv ne za patologické. Tedy chování, které nepřísluší dané věkové skupině, pokud jedinec jedná rizikově, je velká pravděpodobnost, že se u něho objeví další problémy i v jiných oblastech. Takové chování sebou také nese negativní postoj ke vzdělání, záškoláctví, zneužívání návykových látek, agresivitu či delikvenci (Sobotková, 2014, s. 43).

Syndrom problémového chování má tři základní skupiny faktorů:

- Biologické – tělesné charakteristiky, např. pohlaví, hormonální systém, tělesné konstituce a jiné
- Psychologické – např. rysy osobnosti, postoje, sebepojetí, temperament
- Sociální kontext – např. sociodemografické charakteristiky, vrstevníci, rodinná konstelace, sociální kognice a další (Sobotková, 2014, s. 43).

5.2 Syndrom rizikového chování v dospívání (SRCH-D)

Rizikové chování se považuje za přirozenou součást vývoje v adolescenci, kde plní výrazně potřebnou roli při hledání vlastní identity a vytváření postojů a morálky. Ve většině případů takové chování mizí s přibývajícím věkem jedince, pomáhá saturovat především potřeby v adolescenci (sebevědomí, vlastní identita...).

Pro tyto projevy rizikového chování, které jsou spojovány s adolescencí, stanovila WHO (Světová zdravotnická organizace) označení syndrom rizikového chování v dospívání – SRCH-D. Jedná se o soubor charakteristických projevů, které jsou na stejném podkladě a lze je zařadit do tří oblastí (Kabiček, 2014, s. 33).

Tři složky syndromu rizikového chování v dospívání:

- zneužívání návykových látek
- negativní jevy v oblasti psychosociálního vývoje – agrese, kriminalita, delikvence, poruchy chování...
- rizikové chování v oblasti reprodukční – předčasný pohlavní styk, předčasné rodičovství (Kabiček, 2014, s. 34).

6 Subkultura jako sociální opora

„Sociální opora v širším slova smyslu představuje pomoc, která je poskytována druhými lidmi člověku, který se nachází v zátěžové situaci. Obecně se jedná o činnost, která člověku v tísní jeho zátěžovou situaci určitým způsobem ulehčuje“ (Tichá, 2012, 30).

Nejčastěji je sociální opora vnímána jako podpora a pomoc lidem v tísní od někoho blízkého. V širším slova smyslu je sociální oporou jakákoliv pomoc druhému člověku, který se nachází v zátěžové situaci. Obecně lze říci, že sociální oporou je činnost, která zátěžovou situaci ulehčuje (Křivohlavý, 2009, s. 94).

Sociální oporu můžeme vnímat v několika různých úrovních. Na makroúrovni jde o celospolečenskou pomoc potřebným, příkladem mohou být nadace, sbírky a charita. Na meziúrovni jde pak o sociální oporu, kterou poskytuje nějaká určitá sociální skupina jednomu ze svých členů. Poslední lze jmenovat mikroúroveň sociální opory, kdy osoba poskytuje sociální oporu jedinci, který je mu blízký, například členu rodiny (Křivohlavý, 2009, s. 95).

Křivohlavý (2009, s. 97-98) rozlišuje tyto druhy sociální opory:

- **Instrumentální opora** – jedná se o konkrétní druh pomoci, např. finanční pomoc
- **Informační opora** – je založena na poskytování informací, které mohou pomoci při řešení zátěžové situace
- **Emocionální opora** – empatická forma pomoci, sděluje emocionální blízkost (láska, soucit, naděje)
- **Hodnotící opora** – člověku v tísní je sdělována úcta, posiluje sebevědomí a sebehodnocení

Sociální opora je druhem jednání, které lze označit také jako empatii, prosociální chování a altruismus. Pokud má být sociální opora efektivní, je potřeba, aby se takové jednání odehrávalo za příznivých podmínek. Jednou z těchto podmínek je empatický vztah, který funguje mezi poskytovatelem a příjemcem sociální opory. Empatie je velmi důležitou součástí sociální opory a prosociálního chování, jedná se o vcítění se do pocitů druhé osoby. Samotná empatie však nezaručuje poskytnutí pomoci, k tomu je zapotřebí prosociální motivace. Motivace může vycházet z různých zdrojů, ty lze

najít v kultuře, v morálních zásadách a osobnosti jedince (Křivohlavý in Mareš a kol., 2003, s. 14-17).

Tichá (2012, s. 27) ve své publikaci uvádí obecný a specifický vliv sociální opory, to znamená, že na sociální oporu můžeme nahlížet z dvojího pohledu. Jako na jev obecný, se kterým se setkáváme v běžném životě, vychází z mezilidských vztahů a ovlivňuje psychický i somatický stav jedince. A jako na jev specifický, který se váže k určité životní situaci.

Pozitivně sociální opora působí na psychiku jedince, odpoutání od nastalé situace napomáhá k jejímu efektivnímu vyřešení. Mimo jiné sociální opora chrání jedince před negativními dopady stresorů. Sociální opora však nemusí být vždy pozitivní, pokud je pomoc přehnaná, či se zaměřuje na jinou oblast, než je žádoucí, může mít spíše negativní vliv na psychiku jedince a může působit jako další stresor.

7 Charakteristika vybraných subkultur

V této kapitole budou nastíněny a charakterizovány subkultury mládeže, které jsem si vybrala především proto, že s nimi mám určité zkušenosti, a jen málokdy jsou zmiňovány mezi subkulturami, které se nacházejí na území České republiky. Ačkoliv jsou stále ještě dost malé a na území naší republiky se pohybuje jen pár tisícovek členů těchto subkultur, považuji je za dosti zajímavé a málo prozkoumané právě z hlediska jejich role v životě mladého člověka.

7.1 Otaku

Otaku je subkultura mládeže, která se zaměřuje na japonskou kulturu a snaží se jí přiblížit. Můžeme zde spatřit jedince, kteří oblékají kimona a nebo módní styl Harajuku, který je typický pro mládež v Japonsku (viz. Příloha I). Nejčastěji je tato subkultura spojována s Anime, japonské animované seriály a filmy, (viz. Příloha II), které jsou typické stylem kresby, kdy mají postavy nepřirozeně velké oči, malá ústa, nepřirozené proporce těla, vlasy nejrůznějších barev. Podobný styl kresby nalezneme i v komiksech, tzv. Manga (viz. Příloha III), která je nejčastěji námětem pro Anime. Tyto komiksy hýří znaky, které představují pohyb či zvuky okolí a tradičně se čtou zprava doleva. Mimo jiné jsou v této subkultuře důležité i videohry, nejčastěji také z Japonska.

Členové subkultury Otaku nemusí vzhledově nijak vyčnívat, pokud nejde o členy, kteří se snaží o vzhled animované postavy, v takovém případě narazíme na jedince s barevnými vlasy, ať už se jedná o jejich vlasy či paruky, dívky volí líčení, které má za cíl, co nejvíce zvětšit a zvýraznit oči, oblečení je voleno buď s ohledem na oblíbenou postavu, nějaký alternativní japonský styl mládeže či oblečení s obrázky anime postav.

Jednou z charakteristických činností Otaku jsou pak Cosplaye (viz. Příloha IV), tedy kostýmy anime postav, postav z her či mangy. Jde o co nejpřesnější napodobení dané postavy, a to včetně jejího charakteru, jedná se tedy o komplexní herecký výkon. V České republice můžeme nalézt hned několik světoznámých Cosplayerů, kteří se účastní i zahraničních soutěží.

První expanze této subkultury byla v šedesátých letech v Japonsku. V osmdesátých letech se vznikem online komunity se tato subkultura začala velice rychle šířit, nejprve do dalších zemí Asie a poté dále do světa (Azuma, 2009, s. 4).

Azuma (2009, s. 5 – 6) uvádí, že označení Otaku v Japonsku původně mělo značit novou subkulturu, ovšem brzy bylo spojováno spíše s antisociálním chováním a deviantními, narušenými osobami, které se uzavírají ve vlastním vymyšleném světě. Až do devadesátých let bylo označení Otaku spíše nadávkou, především pak díky masmédiím a samotné uzavřenosti komunity, která mezi sebe nespouštěla lidi z většinové společnosti.

Nepanoval však vždy pouze názor, že Otaku jsou něčím patologickým pro společnost, například Otsuka Eiji (In Azuma, 2009, s. 8 – 9), sociální kritik, ve svém díle opakovaně porovnává styl kresby z anime s tradičními motivy z historie a dochází k závěru, že Otaku jsou skuteční dědicové japonské kultury.

Trvalo však ještě několik let, přesněji do roku 1999 než se první malé virtuální komunity Otaku začaly tvořit i v České republice. První díla japonské produkce, které velmi ovlivnila Otaku komunitu u nás, byly především japonské RPG hry. Díky japonským hrám vznikaly různé komunity a brzy se k hrám zvolna přidávalo i téma anime, neboli animované filmy a seriály z Japonska. Největší zastoupení měli Otaku mezi vysokoškoláky, a to především z Brna a Ostravy. Později po roce 2003 začínají pomalu vznikat i samostatné festivaly, které se zaměřují na tematiku japonských video her, mangy a anime (Zápisník veterána, 2008).

V současné době již existují cony a festivaly zaměřené na témata Otaku komunity, které mají několika tisícovou návštěvnost (viz. Příloha V). Také funguje několik internetových obchodů, a nespočet stránek a diskusních fór, které se zabývají i jinými tématy z prostředí Japonska, například módou nebo hudbou (Zápisník veterána, 2008).

7.2 Dollfie

Dollfie je označení pro subkulturu sběratelů asijských kloubových panenek, BJD neboli ball-jointed doll (viz. Příloha VI), které pocházejí především z Asie. Označení Dollfie převzali sběratelé od první Japonské firmy Volks, které takto nazvala první řadu panenek o velikosti třiceti centimetrů. Často jsou tak mezi členy subkultury označovány samotné panenky (Den of Angel, 2010).

Členové subkultury nejenom panenky sbírají, ale zcela je dotvářejí, neboť tyto panenky jsou ve své podstatě umělecká díla, která lze přetvořit do nespočtu

různých podob a to díky tomu, že nemají vlasy, majitel si musí zakoupit paruky a také oči dle vlastního výběru. Samozřejmě se dají panenky koupit od výrobce již hotové, s namalovaným obličejem (Face-up) a odpovídajícím oblečením. Mnoho majitelů však volí možnost vytvořit úplně unikátní panenku podle vlastní představy. Na panenky šijí, vytvářejí jim životní příběhy, a dávají jim jejich vlastní charakteristiky a doplňky jako například tetování, piercingy a mateřská znaménka. Pokud si člověk objedná panenku v pouhém základu, bez Face-upu, oblečení, očí a paruky, dorazí mu do rukou „prázdné“ tělo, do kterého on sám vkládá příběh.

První BJD začala vyrábět japonská firma Volks v roce 1999. První panenky větších rozměrů byly navrženy sochařem Akihirem Enku, který původně tento typ panenky vytvořil pro svou ženu a použil na ni techniku spojování kloubů, která se používala u evropských porcelánových panenek (Den of Angel, 2010).

Není to tak dávno, co se BJD začaly vyrábět, jde tedy o velmi mladou subkulturu, která se do zahraničí rozšířila poměrně nedávno. První panenky byly dosti ovlivněny anime postavami, což znamená, že měly nepřírozené proporce hlavy vůči tělu, až příliš velké oči, malý nos a málo výrazná ústa (BJD Kingdom, 2010).

Počet Dollfie v České republice nelze přesně stanovit, ale odhadem by se dalo říci, že jde o více než tisíc lidí. Sběratelé v ČR se sdružují nejvíce na Facebooku a na jiných internetových stránkách. Pořádají každý rok několik srazů (viz. Příloha VII), kde si vyměňují zkušenosti a hledají přátele. Největším blogem v České republice, který se BJD věnuje je BJDKingdom.

7.3 Furry fandom

Furry fandom je fandom zabývající se antropomorfními, polidštěnými, zvířaty. Členové se také často zabývají možnostmi hybridů mezi lidmi a zvířaty, například lidmi se zvířecími znaky jako jsou zvířecí uši, ocasy či křídla. Starší používaná definice Furry fandomu je „covered in fur“, tedy pokrytý srstí (FurScience, 2016).

Mnoho členů fandomu si vytváří své vlastní zvířecí alter ego, Fursonu. Fursona je označení pro zvířecí charakter, či charakter se zvířecími znaky, se kterými se člen subkultury identifikuje. Ztvárněním Fursony se pak stává kostým, Fursuit (viz. Příloha VIII), který je buď představou zvířete, bájně bytosti, či jde o právě zmíněné zvířecí znaky (Strike, 2017, s. 27).

Počátky tohoto fandumu nejvíce zaznamenáme v USA, kde vznik této subkultury podnítily filmy Walta Disneyho. Fandom se tedy utváří asi kolem osmdesátých let 20. století a velice rychle se rozšířil díky internetu a možnosti sdružovat se (Strike, 2017, s. 19 – 21).

V současnosti vznikl i mezinárodní projekt IARP - International Anthropomorphic Research Project, který sleduje vývoj subkultury a poskytuje všechny informace o historii i současném stavu subkultury (FurScience, 2016).

V České republice má fandom asi pět set členů, kteří často pořádají různé srazy a jakési vycházky, kdy procházejí Prahou a jinými městy ve Fursuitech (viz. Příloha IX).

První zmínky o subkultuře v ČR se objevily ve spojitosti s dokumentem o sexuálních deviacích. Právě touto nevydařenou medializací byla na dlouhou dobu tato subkultura považována za deviantní. V současné době i zde existuje několik stránek zabývajících se touto tematikou, kde se členové sdružují (Furrici.info, 2006).

O této subkultuře v České republice byl natočen již i dokument s názvem „Ve své srsti“, jehož součástí jsou i rozhovory s některými členy. Ti vyprávějí své příběhy a vysvětlují své důvody připojení k subkultuře.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

V této části se budu zabývat výzkumným šetřením, které jsem provedla v rámci členů subkultury Otaku, tedy subkultury s největším počtem členů z výše zmíněných subkultur, které se v posledních letech objevily v České republice.

8 Zmapování subkultury Otaku

Výzkumné šetření jsem prováděla anonymním dotazníkem v elektronické formě, který jsem poskytla členům několika facebookových skupiny, které se zabývají Otaku tematikou, či pouze sdružují osoby se stejnými zájmy.

8.1 Cíle praktické části

V praktické části práce se budu zaměřovat na největší ze zmiňovaných subkultur, přesněji Otaku. Tato část práce si klade za cíl zmapovat některé charakteristické znaky subkultury a názor členů na subkulturu Otaku, také má za cíl zjistit výskyt rizikového chování uvnitř subkultury Otaku a kde členové této subkultury nalézají nejčastěji sociální oporu.

8.2 Stanovené hypotézy

V souladu s cílem práce byly stanoveny tyto hypotézy:

H1 V subkultuře Otaku je větší podíl mužů než žen.

Zdůvodnění: Ze statistik Brněnských Otaku vyplývá, že jimi pořádané akce navštěvuje více mužů než žen, z čehož lze usuzovat, že se v této subkultuře pohybuje více členů mužského pohlaví, mimo jiné byla tato subkultura v minulosti spojena především s hráči počítačových her, kteří jsou převážně muži.

H2 U příslušníků subkultury Otaku se vyskytuje méně než 40% jedinců, kteří mají zkušenost s nelegálními návykovými látkami.

Zdůvodnění: Dle výzkumu ESPAD z roku 2015 37,4% mládeže ve svém životě vyzkoušelo nějakou nelegální drogu. Nemyslím si, že by se tyto údaje lišily v této dané subkultuře.

H3 Více než 80% členů subkultury Otaku zastává negativní postoj k násilí.

Zdůvodnění: Jan Horgoš, člen výboru sdružení Brněnští Otaku a také dlouholetý člen subkultury Otaku uvedl, že v české komunitě Otaku nevidá násilné či agresivní chování, dle něj mnoho členů spíše násilí odmítá.

H4 Nejčastějším zdrojem sociální opory členů subkultury Otaku je vrstevnická skupina.

Zdůvodnění: Z výzkumné studie J. Širůčka, M. Širůčkové a P. Macka s názvem *Sociální opora rodiny a vrstevníků a její význam pro rozvoj problémového chování v adolescenci* vychází, že pokud se adolescentnímu jedinci nedostává sociální opory v rodině, pak ji vyhledává u vrstevníků. Toto tvrzení by mělo tedy platit především pro členy subkultur, kteří se snaží najít vlastní identitu mimo rodinu a je tedy logické, že i sociální oporu budou hledat mimo okruh rodiny.

H5 Nejčastějším projevem rizikového chování mezi členy subkultury Otaku je rizikový životní styl.

Zdůvodnění: Z Národní správy O zdraví a životním stylu dětí a školáků na základě mezinárodního výzkumu uskutečněného v roce 2010 jasně vyplývá, že stále přibývá dětí a mládeže, kteří trpí nadváhou, špatně se stravují, kouří a pijí alkohol. Tyto projevy rizikového chování řadíme pod rizikový životní styl, který bývá nejčastější projevem rizikového chování právě ze zmíněného výzkumu, nepředpokládám, že by se výsledky mého výzkumného šetření lišily.

8.3 Metody výzkumného šetření

Pro výzkumné šetření jsem zvolila kvantitativní metodu dotazníkového šetření. Metodou dotazníkového šetření byl anonymní online dotazník sestavený ze tří částí. První část dotazníku byla vlastní konstrukce a mapovala subkulturu z pohledu antropologického, byla zpřístupněna všem věkovým kategoriím. Otázky se orientovaly především na samotné členy subkultury, jejich pohlaví, věk, kdy a jak se setkali s danou subkulturou a jak na ni nahlíží.

Druhá a třetí část dotazníku byla vytvořena za pomoci standardizovaných dotazníků PhDr. Stanislava Pelcáka, Ph.D. a byla zpřístupněna pouze respondentům od 11 do 19 let. Druhá část se věnuje rizikovému chování. Baterie mapující rizikové chování členů subkultury je složena z deseti různých oblastí. Tyto oblasti jsou

Záškoláctví – Neodůvodněná absence ve škole, Záměrné vyhýbání se zkoušení (předstíraná nevolnost či nemoc, Pozdní příchod do školy, předčasný odchod ze školy). **Drobná kriminalita** – Rušení nočního klidu po 22. hodině, Ničení a poškozování majetku spolužáků či školy, Dopouštění se drobných krádeží. **Sebepoškozování** – Sebepoškozování (např. řezáním, pálením), Zdobení těla bez mechanického poškození (např. malování propiskou, hennou), Zdobení těla (tetování, piercing, ozdobné jizvy). **Sexuální chování** – Pohlavní styk, Střídání sexuálních partnerů, Pohlavní styk bez kondomu. **Experimentování s látkovými závislostmi** – Kouření marihuany, Užívání tanečních drog (např. extáze). **Agresivní chování** – Nadávky, posměšky a ironické poznámky k druhým lidem, Ponižování a zesměšňování druhých, Agresivní chování vůči členovi/členům rodiny, Týrání zvířat, Otevřené projevy nepřátelství a agrese vůči lidem jiného etnika či národnosti, Rvačky. **Rizikové chování na PC a internetu** – Hraní na PC a z toho plynoucí neplnění povinností, Trávení času na sociálních sítích v takové míře, že mi to neumožňuje věnovat se jiným aktivitám, Sledování nevhodných stránek na internetu, oslovení cizí osobou. **Sázení** – Hraní a sázení na výherních automatech, Sázení prostřednictvím internetu, hraní placených her. **Rizikový životní styl** – Kouření cigaret, Užívání léků bez lékařského předpisu (léky na bolest, na spaní aj.), Přejídání se, konzumace sladkostí a slaných pochutin (oříšky, chipsy), Pití nápojů bohatých na kofein a tein (káva, čaj, energetické nápoje), Užívání chemických látek pro sportu (např. efedrin, steroidy), Pití alkoholu, Experiment s jídelním chováním (držení diet, vyvolávání zvracení, hladovění), Pohybové aktivity ohrožující zdraví a život (např. parkour, lezení na sloupy vysokého napětí, jízda na bruslích/skatu za autobusem, lezení bez jištění aj.). **Adherence ke zdravému životnímu stylu** – Věnuji se aktivitám, které považuji za uklidňující a relaxační (koníčky, četba, poslech hudby...), Jím vyváženou a rozmanitou stravu (ovoce, zeleninu, mléčné výrobky, ryby, maso, drůbež), Trávení části svého volna fyzickou aktivitou nebo sportem, Spím 7-8 hodin denně, Ráno vydatně snídám.

Mládež ze subkultury Otaku odpovídala pomocí 5 bodové škály, kdy 1 je nikdy a 5 pravidelně. Výsledné skóre indexu rizika je vypočteno sečtením hodnot a vydělením počtem položek.

Třetí část dotazníku tvoří 6 samostatných otázek zaměřujících se na sociální oporu. Každá otázka uvádí určitou situaci a respondenti uvedli osobu, u které

v té situaci hledají sociální oporu a dále hodnotili na 6 bodové stupnici svou spokojenost s poskytnutou oporou od daného člověka.

8.4 Popis sběru dat a výzkumného souboru

Jak jsem již výše zmínila, výzkumné šetření probíhalo prostřednictvím online dotazníku, který jsem s dovolením administrátorů umístila na několik facebookových skupin, na kterých se sdružují členové subkultury Otaku. Pro sběr dat jsem využívala služeb webové stránky Survio.cz.

K obsáhlejšími otázkám byly přiloženy pokyny a vysvětlení. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 166 členů subkultury Otaku, v závěru jsem použila 162 odpovědí, pouze 4 respondenti byli vyřazeni z důvodu nedokončení dotazníku či chybné vyplnění některých částí. Jak již také bylo zmíněno, dotazník se rozděloval na 3 části a pouze pro první část je použito všech 162 zodpovězených dotazníků. Ve druhé a třetí části je použito pouze 67 zodpovězených dotazníků, u nichž respondenti odpovídali věkovému rozmezí 11-19 let.

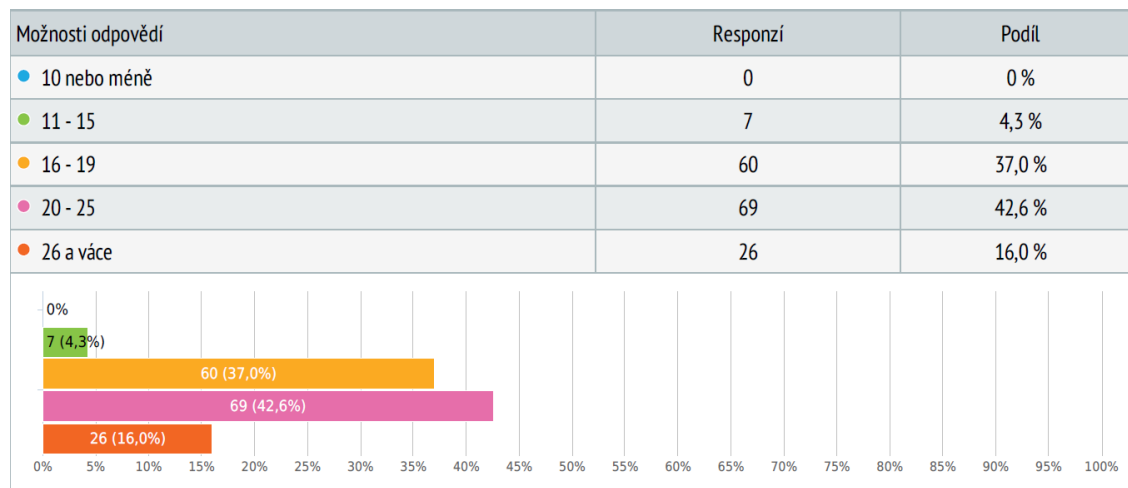
Tabulka 1 Pohlaví respondentů

Pohlaví	Všechny věkové kategorie (první část)	Kategorie 11-19 let (druhá a třetí část)
Muži	77	26
Ženy	84	40
Neuvedeno	1	1
Celkem	162	67

8.5 Analýza výsledků a jejich vyhodnocení

1 část dotazníku: Mapování subkultury Otaku

Tabulka 2 Věkové rozmezí členů subkultury Otaku

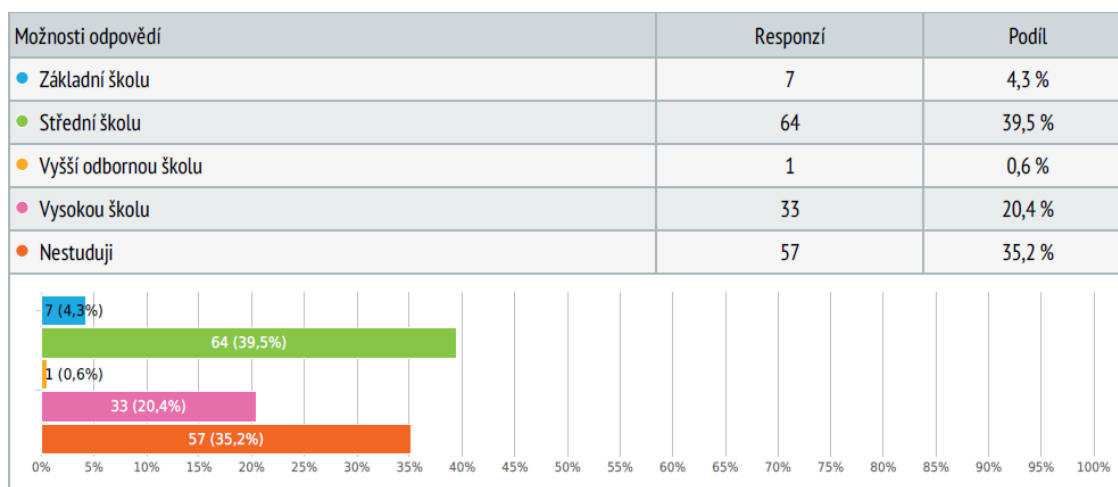

Subkultura Otaku byla v minulosti spojována především s vysokoškolskými studenty, což potvrdil i jeden ze členů výboru sdružení Brněňští Otaku, Jan Horgoš, který mi poskytl rozhovor a další informace. I nyní můžeme vidět, že nejvíce zastoupenou věkovou skupinou z respondentů jsou lidé od 20 do 25 let (42,6%). Jak mi bylo však řečeno Janem Horgošem, do subkultury stále častěji vstupují i daleko mladší lidé, někdy dokonce děti, průměrný věk členů se tak pomalu snižuje. Další nejčastěji zastoupenou věkovou kategorií jsou lidé od 16-19 let (37%). V této subkultuře se stále pohybuje i mnoho lidí starších 26 let (16%), kteří jsou v české komunitě aktivní. Nejméně zastoupenou věkovou kategorií, která odpovídala na dotazník, jsou pak osoby v rozmezí 11-15 let (4,3%), dotazníku se nezúčastnila žádná osoba mladší 10 let.

Otázka č. 2:

Jakou školu studujete?

Tabulka 3 Typ probíhajícího studia

Jedna z otázek se vztahovala k právě probíhajícímu studiu respondentů. Jak je vidět v tabulce, největší podíl tvořili středoškoláci, přesněji šlo o 64 členů subkultury (39,5%). Ačkoliv byla tato subkultura spojována s vysokoškolskými studenty, jak jsem již uvedla výše, dle odpovědí je zřejmé, že mnoho respondentů zanechalo studia po střední škole, samozřejmě je nutné zohlednit i to, že jistá část respondentů se již pohybovala ve věku nad 26 let, kdy je obvykle dokončeno již i magisterské studium. 33 respondentů uvedlo, že v současné době studují vysokou školu, 7 základní školu a 1 vyšší odbornou školu.

Otázka č. 3:

Co se Vám vybaví při vyslovení Otaku?

Tabulka 4 Typické znaky subkultury Otaku dle členů

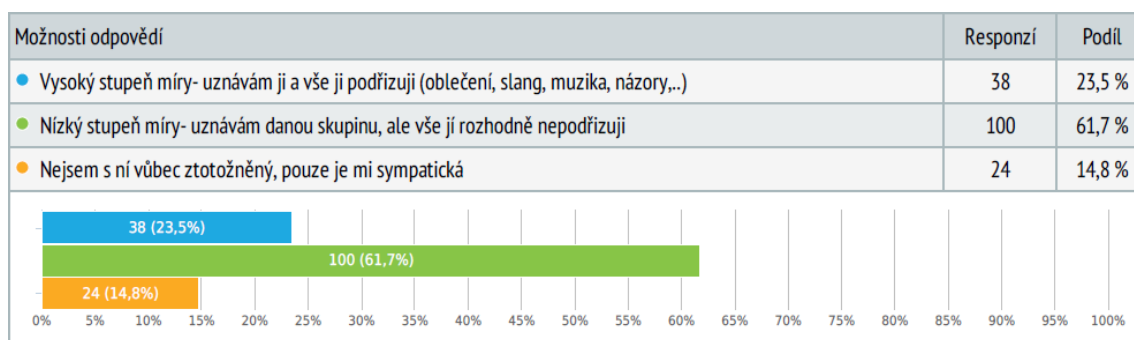
Nejčtenější odpovědi	Počet responzí
Anime	80
Manga	35
Japonsko/japonská kultura	26
Fanoušek	21
Komunita	10

Otázka, kterou jsem členům subkultury položila, byla, aby se pokusili minimálně jednoslovně napsat, co se jim vybaví při vyslovení slova Otaku, tedy, co je podle nich typické pro tuto subkulturu. Jelikož byla tato otázka otevřená, dostalo se mi mnoho různých odpovědí, které často obsahovaly hned několik různých znaků této subkultury, které ji nejlépe charakterizují. V tabulce výše je uvedeno pět nejčastějších odpovědí, nejvíce si samotní členové spojují Otaku s Anime a Mangou, tedy japonskými animovanými seriály a komiksy, které byly základem i pro samotný vznik této subkultury v Japonsku, téměř v každé odpovědi bylo zmíněno alespoň jedno. Protože jde o subkulturu, která vznikla v Japonsku, není divu, že právě s ním si členové subkultury spojují Otaku, stejně jako s japonskou kulturou, o kterou má zájem také většinový počet členů subkultury Otaku. Dále se vyskytly odpovědi, které definovaly pojem Otaku jako fanouška, který se právě zajímá o Japonsko, Anime a Mangu. Větší počet respondentů také uvedl, že Otaku mají spojeno přímo s českou komunitou, která byla popisována jako přátelská, otevřená a tolerantní. Další odpovědi se týkaly japonské alternativní módy, videoher, festivalů spojených s Otaku tématikou. Někteří respondenti spojovali Otaku spíše s negativními jevy, jako jsou podle nich až s fanatickými Otaku, nebo asociální chováním a vyhýbáním se kontaktu s lidmi.

Otázka č. 4:

Do jaké míry se ztotožňujete se subkulturou Otaku?

Tabulka 5 Identifikace členů se subkulturou

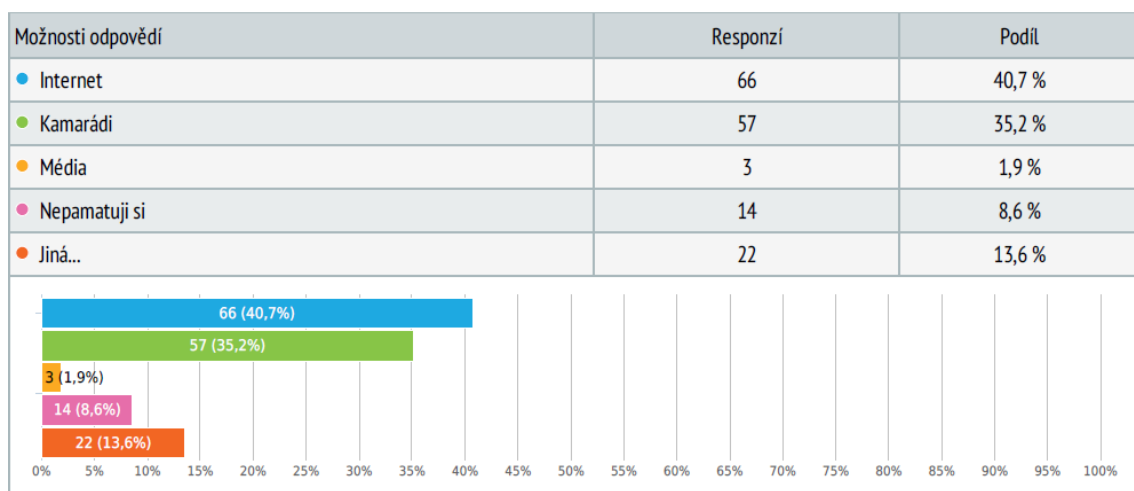

V otázce číslo 4 jsem se zajímala o identifikaci respondentů se subkulturou Otaku, zdali ji zcela uznávají, či jim je pouze sympatickou, například tématy a obsahem. Většina respondentů, přesněji 100 dotázaných (61,7%) uvedla, že se s subkulturou ztotožňují pouze na mírném stupni, tedy, že uznávají danou skupinu, ale vše jí ve svém životě nepodřizují. 38 (23,5%) dotázaných členů subkultury uvedlo vysoký stupeň míry ztotožnění, tedy, že nejenom subkulturu uznávají ale také, že jí vše podřizují. Jako sympatickou danou subkulturu označilo 24 dotázaných s tím, že se s ní však neztotožňují vůbec.

Otázka č. 5:

Jak jste se o této subkultuře dozvěděl/la?

Tabulka 6 První zdroj informací o subkultuře

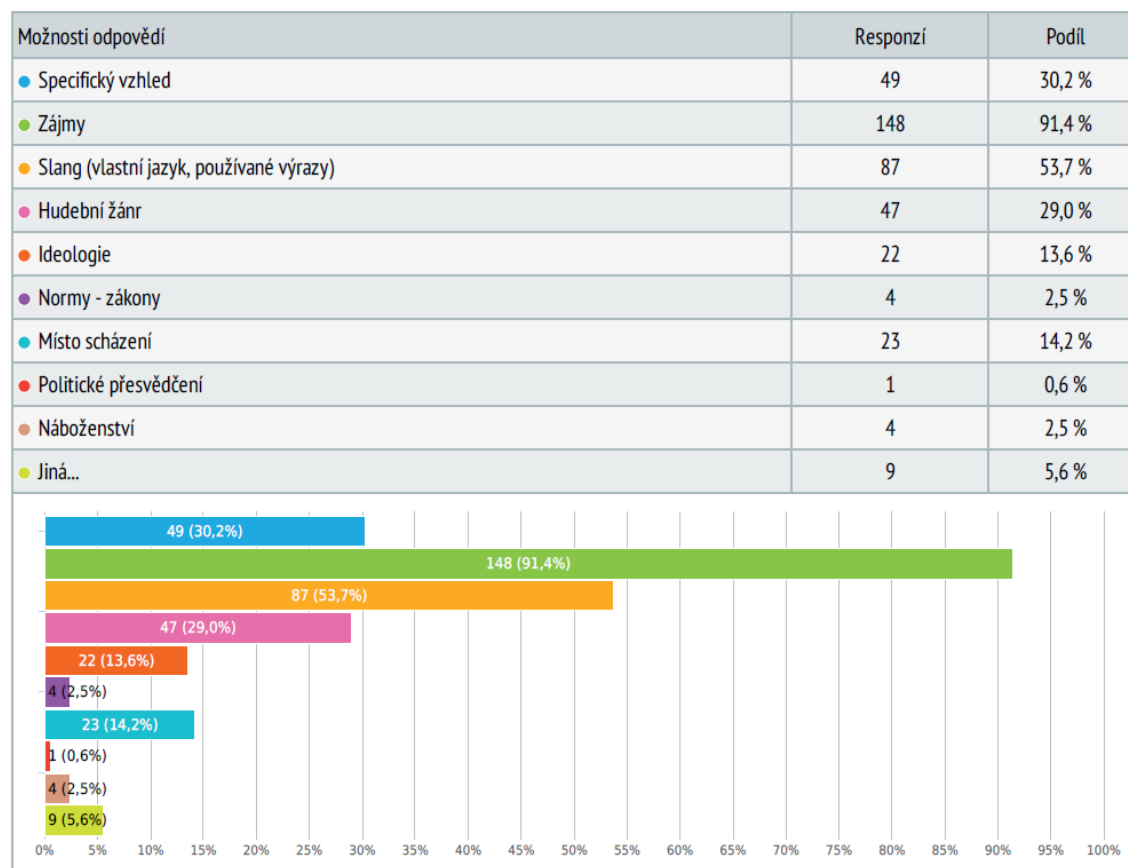
Jako nejčastější prvotní zdroj informací o subkultuře respondenti jmenovali internet (40,7%), na nejrůznější skupiny zaměřené na Anime a Mangu lze narazit

na sociálních sítích a funguje i velké množství českých databází Anime, které lze snadno objevit například při hledání určitého žánru, poté kamarády (35,2%), kteří se již o Otaku subkulturu zajímali, či byli členy. 13,6% respondentů vybralo odpověď jiná, kde jmenovali jako první zdroj informací sourozence, rodiče či tehdejšího partnera. Pouze tři lidé vypověděli, že byli o subkultuře informováni skrze média a 14 respondentů (8,6%) si tento okamžik nepamatují.

V dnešní době se stále rozšiřuje povědomost o Anime, které je nyní například i v nabídce velkých placených poskytovatelů filmů a seriálů online jako je Netflix. Některé Anime mohl vidět kdokoli v programu běžné televizní stanice, ačkoliv se nejspíše jednalo o seriál Pokémoni či pohádky ze studia Ghibli jako jsou například: Cesta do Fantazie, Zámek v oblacích či Můj soused Totoro.

Otázka č. 6: Co je podle Vás pro Otaku typické?

Tabulka 7 Odlišnosti subkultury Otaku od majoritní kultury

Na otázku, co je typické pro Otaku, odpovídali dotázaní s možností vybrat více než jednu odpověď. Nejčastější odpovědí byly zájmy (91,4%), což vychází i z toho faktu, že se jedná o subkulturu fanoušků, v tomto případě můžeme za zájmy označit

čtení Mangy a sledování Anime, či vytváření Cosplayů. Druhou nejčastější odpovědí pak byl slang, tuto odpověď zvolilo 53,7% dotázaných a za slang v subkultuře Otaku bychom mohli označit především používání některých japonských výrazů a slov. 30,2% dotázaných zvolilo specifický vzhled, který byl zmíněn výše v kapitole věnující se subkultuře Otaku. Dále pak 29% odpovědělo, že dalším specifikem je hudební žánr (hudba pocházející z Japonska a Koreji). 14,2% zvolilo místo scházení, tedy nejružnější festivaly a menší srazy například v čajovnách. Ideologii vybralo 13,6% dotázaných. 5,6% odpovídalo mimo udané příklady, nejčastěji pak šlo o výrazné členství LGBT+ lidí v subkultuře a sbírání různých předmětů s Anime tematikou. Náboženství vybralo pouze 2,5%, v tomto případě by se jednalo o japonské náboženství Shintoismus, o které se někteří Otaku zajímají, stejný počet (2,5%) odpovědělo, že jsou pro Otaku typické vlastní normy a zákony. Pouze jediný dotázaný vybral politické přesvědčení.

Otázka č. 7:

V kolika letech jste tuto subkulturu objevil/la?

Tabulka 8 Věk členů při prvním kontaktu se subkulturou

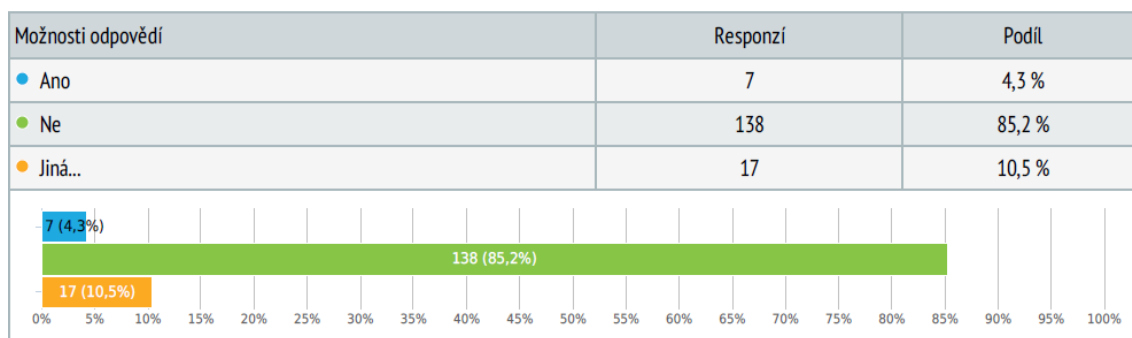
Nejčastější odpověď	Počet responzí
12 let	26
15 let	25
13 let	20
16 let	19
14 let	19
11 let	11

Z výše uvedené tabulky jasně vyplývá, že majoritní část dotázaných se setkala s Otaku subkulturou ve věku, který odpovídá druhému stupni základní školy. Nejčastěji pak od 11 do 16 let, což znovu potvrzuje názor Jana Horgoše, který je v Otaku subkultuře již mnoho let a zaznamenal, že se v této subkultuře objevují stále mladší členové. Pouze několik dotázaných odpovědělo, že se s touto subkulturou setkalo na prvním stupni základní školy či dříve. A pouze pět dotázaných odpovědělo, že se s Otaku tematikou setkalo až po dovršení 20 let.

Otázka č. 8:

Považujete tuto subkulturu za rizikovou?

Tabulka 9 Pohled členů subkultury Otaku na rizikovost subkultury

V této otázce jsem se ptala, zdali samotní členové subkultury považují subkulturu za rizikovou. Naprostá většina (85,2%) odpověděla, že subkulturu za rizikovou nepovažují. Za rizikovou danou subkulturu považuje pouze 4,3%, pomocí odpovědi „jiná“, kde respondenti mohli uvést svůj názor, se shodli, že pro některé lidi, především pak pro mladší, snáze ovlivnitelné, je rizikové vše, pokud tomu podřizují vše ve svém životě.

Otázka č. 9:

Proč jste se začal/la zajímat o Otaku? Z jakého důvodu?

Tabulka 10 Důvod zájmu o subkulturu Otaku a témata s ní spojené

Nejčastější odpovědi	Počet responzí
Zaujetí pro Anime a Mangu	58
Hledání lidí se společnými zájmy/hledání nových přátel	27
Přátelská komunita	17
Zájem o Japonsko a japonskou kulturu	11
Obdiv pro Cosplay	6

Členové subkultury Otaku odpovídali mimo jiné i na otázku, proč se začali o tuto subkulturu, a témata s ní spojená, zajímat. Ve výše uvedené tabulce je uvedeno 5 nejčastějších odpovědí. Nejvíce dotázaných odpovědělo, že je zaujalo Anime

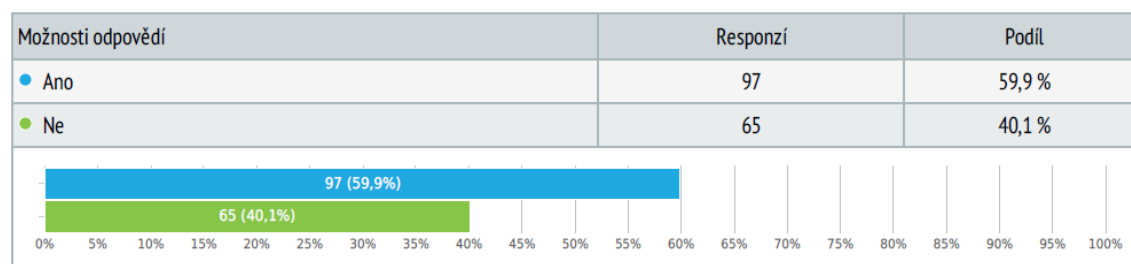
a Manga, styl kresby nebo nějaký určitý příběh, který je přiměl najít si více informací a nebo pokračovat ve sledování, či čtení dalších příběhů japonských autorů. Na to navazuje i druhá nejčastější odpověď, poté, co se dotázaní začali zajímat o Anime či Mangu, snažili se nalézt lidi se stejnými zájmy, a tak se poprvé dostali k samotné subkultuře. 17 dotázaných odpovědělo, že o samotnou subkulturu se začali více zajímat poté, co zjistili, že jde o velmi přátelskou komunitu, která je schopná je akceptovat. Pocit bezpečí a sounáležitosti popsalo hned několik dotázaných. Někteří členové subkultury popsali jako první podnět zájem o Japonsko a japonskou kulturu. Pátá nejčastější odpověď byla, že dotázané zaujaly propracované Cosplaye postav z Anime.

Další méně časté odpovědi, které nejsou zaneseny v tabulce, byly, že si dotyčný buď nevzpomíná či to bylo z důvodu přebytku volného času, který vyplňoval především sledování seriálů přes internet, což jej dovedlo i k Anime.

Otázka č. 10:

Navštěvujete akce, které mají spojitost s Otaku?

Tabulka 11 Účast respondentů na akcích spojených s Otaku subkulturou

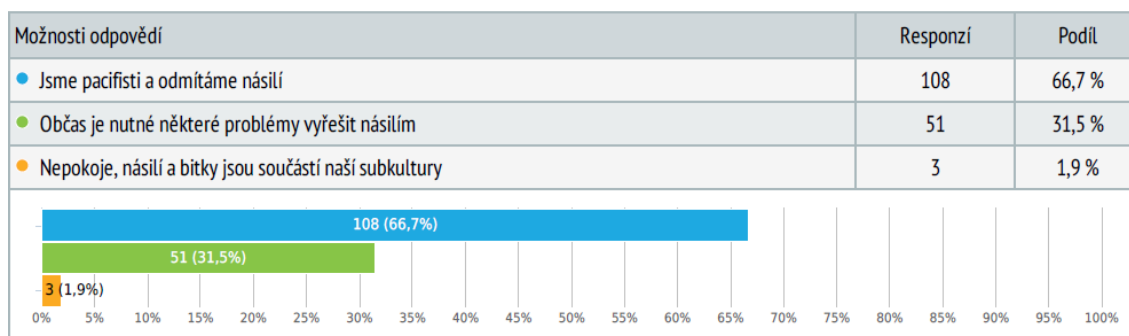
Každým rokem vzrůstá návštěvnost akcí jako je Animefest nebo Advík, proto jsem se členů subkultury ptala, zdali oni sami navštěvují podobné akce. Více jak polovina (59,9%) odpovědělo, že akce spojené s Otaku subkulturou navštěvují. 40,1% odpovědělo, že podobné akce nenavštěvuje.

Právě hromadné akce mohou být v jistých ohledech rizikové, například tím, že se občas blízko místa konání objeví odpůrci této subkultury, výjimečně tedy může dojít k nějakému otevřenému konfliktu, ačkoliv organizátoři dbají na bezpečnost.

Otázka č. 11:

Jaký vztah má Vaše subkultura k násilí?

Tabulka 12 Vztah subkultury k násilí

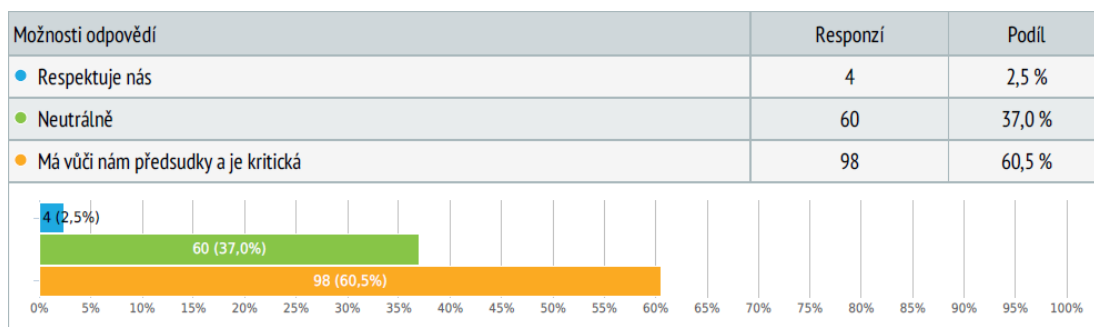
Otázka číslo 11 se ptala členů subkultury, jaký vztah má jejich subkultura k násilí, tedy jestli je tato subkultura rizikovější v oblasti agrese. Většina (66,7%) odpověděla, že subkultura Otaku násilí odmítá a nepodporuje, což potvrdil i Jan Horgoš, dlouholetý člen této subkultury. Pokud se v české komunitě objeví nějaká agrese, má formu spíše slovní, a převážně se objevuje v online prostředí.

31,2% dotázaných členů subkultury odpovědělo, že občas je dle nich nutné vyřešit některé problémy násilím. Pouze 3 dotázaní (1,9%) zvolilo odpověď, že vidí násilí jako součást subkultury Otaku.

Otázka č. 12:

Jak na Vaši subkulturu reaguje společnost?

Tabulka 13 Vztah společnosti k subkultuře Otaku

Jedna otázka se týkala toho, jak členové vnímají vztah společnosti k subkultuře Otaku. Tedy jaké reakce se jim dostává, pokud se jako Otaku prezentují či, jak na ně lidé reagují ve chvílích pořádání nějakého festivalu. 60,5% dotázaných odpovědělo, že se setkává především s předsudky a kritikou ze strany společnosti. 37%

odpovědělo, že na ně společnost reaguje neutrálně a 2,5% uvedlo, že je společnost respektuje.

Otázka č. 13:

Pokud jste v předešlé otázce vybrali třetí odpověď, proč si myslíte, že má společnost tyto předsudky a je vůči vám kritická?

Tabulka 14 Důvody kritiky ze strany společnosti dle členů subkultury

Nejčastější odpovědi	Počet responzí
Odlišnost od společnosti	22
Dětinská zábava	16
Fanatičtí Otaku	15
Nepochopení	14
Perverzní obsah	11
Nedostatek informací	8

V předešlé otázce jsem se ptala s jakými reakcemi se setkávají členové subkultury Otaku. V této jsem je požádala, aby udali důvod kritiky ze strany společnosti, pokud tuto odpověď v předešlé otázce zvolili.

Do výše uvedené tabulky jsem uvedla pouze 6 nejčastějších odpovědí, mnoho odpovědí se týkalo samotné odlišnosti od dominantní kultury, často byla tato odpověď spojena s tím, že členové subkultury mají pocit, že je hůře přijímá především starší generace. Někteří přímo označili českou společnost za netolerantní k odlišnostem. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že nejčastěji jsou kritizováni za dětinské chování, neboť má mnoho lidí Anime spojené s pohádkami pro děti. Naopak se prý u některých lidí setkávají s opačným názorem a to, protože si tito lidé spojují tuto subkulturu s animovanými pornografickými filmy, které pocházejí z Japonska, a tak kolem členů subkultury Otaku panuje přesvědčení, že se dívají, a zajímají pouze o materiály s perverzním či erotickým obsahem, což byla pátá nejčastější odpověď.

Jako další jmenovali tzv. „Fanatické Otaku“, kteří se dle nich prezentují někdy až moc nahlas, a tím vrhají špatné světlo i na ostatní členy subkultury. Tyto „černé ovce“ subkultury popisovali jako mladší členy, kteří se nedokáží zajímat o nic jiného a jsou schopni se pohádat kvůli svému názoru, který se může týkat například toho, která postava v daném seriálu je nejsilnější.

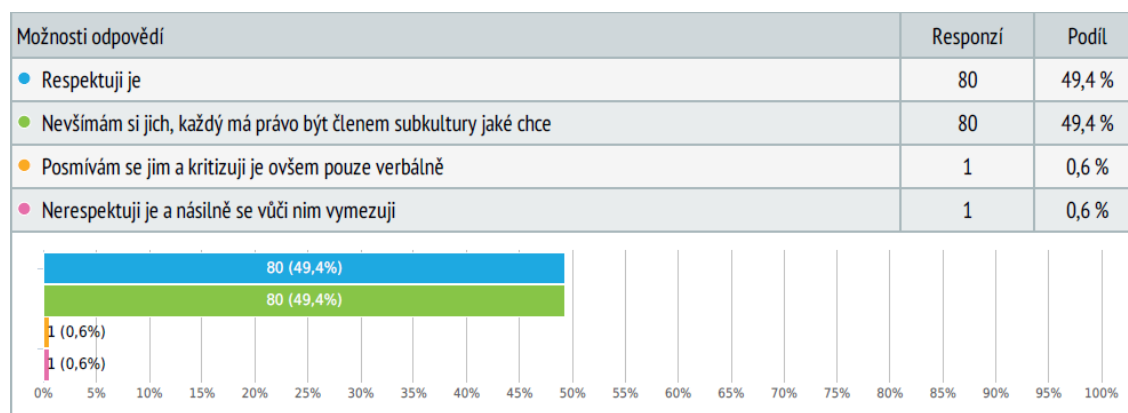

Všechny tyto odpovědi nejlépe shrnují čtvrtá a šestá odpověď, díky nepochopení a nedostatku informací mají lidé tendenci odsuzovat věci, které se liší od normy, tedy toho, co je nejvíce zastoupeno v dané kultuře.

Otázka č. 14:

Jaký máte v rámci subkultury Otaku vztah k jiným subkulturám?

Tabulka 15 Vztah členů subkultury Otaku k jiným subkulturám

Členů subkultury Otaku jsem se ptala, jaký vztah mají oni jako jedinci, k jiným subkulturám. Necelá polovina (49,4%) odpověděla, že jiné subkultury respektuje, stejný počet dotázaných odpovídal, že si jich nevšímají, protože každý má právo být v subkultuře, nemají tedy s nimi žádný problém.

Jeden respondent odpověděl, že jiným subkulturám se posmívá, či je kritizuje, vždy však pouze verbálně a jediný respondent uvedl, že ostatní subkultury neuznává a násilně se vůči nim vymezuje.

2 část dotazníku: Screening projevů rizikového chování

Tabulka 16 Indexy vybraných projevů syndromu rizikového chování (n=67)

Symptomy	Index rizika	Pořadí
Záškoláctví	1,67	5.
Drobná kriminalita	1,22	7.
Sebepoškozování	1,9	3.
Sexuální chování	2,14	2.
Experimentování s LZ	1,15	8.
Agresivní chování	1,40	6.
Rizikové chování na PC a internetu	2,37	1.
Sázení	1,14	9.
Rizikový životní styl	1,88	4.
Adherence ke zdravému ž. s.	3,29	

Z tabulky vyplývá, že na prvním místě je rizikové chování na PC a internetu, což je způsobeno nejspíše tím, že samotná subkultura v ČR vznikla okolo japonských her a hry jsou stále důležitou součástí subkultury i v současnosti. Adolescenti a mladí dospělí jsou daleko více ohroženi tímto typem rizikového chování, neboť sociální sítě nabývají na popularitě a není problém být neustále online, díky veřejně dostupní wifi a finanční dostupnosti mobilních dat.

Na druhém místě nalezneme sexuální chování, což však nemusí být nutně vypovídající, neboť ve skupině se nacházeli i osoby nad 18 let a osoby, které mají sexuální styk zákonem povolen. V dnešní době navíc jedinci začínají mít styk daleko dříve, což však může být rizikové z hlediska nedostatečného vyvinutí pohlavních orgánů, například u dívek v nižším věku selhává antikoncepce daleko častěji.

Na třetím místě je sebepoškozování, mnoho členů subkultury uvedlo, že vnímají subkulturu Otaku jako velice tolerantní a cítí se v ní bezpečně. Je tedy možné, že právě do subkultury se uchylují jedinci, kteří se tím snaží uniknout před problémy vnějšího světa. Pokud by tomu tak bylo, subkultura by hrála roli spíše preventivní.

3 část dotazníku: Sociální opora

Průzkum byl proveden pomocí šesti otázek v samostatné části dotazníku a odpovídalo na něj 67 členů subkultury Otaku ve věku 11-19 let. Tyto otázky jsem použila především proto, abych zjistila, zdali nemůže nedostatek sociální opory v rodině ovlivnit členství v subkultuře, tím že daný jedinec hledá sociální oporu mimo rodinu.

Tabulka 17 S kým můžeš počítat, že o Tebe bude pečovat ať se ti stane cokoliv?

Ot. 17 S kým můžeš počítat, že o Tebe bude pečovat, ať se ti stane cokoliv?		
Rodina	13	2.
Matka	28	1.
Kamarádi	12	3.
Nikdo	1	8.-9.
Já	2	5.-7.
Partner/ka	6	4.
Babička	2	5.-7.
Sestra	2	5.-7.
Otec	1	8.-9.
Celkem	67	

Spokojenost 5,1

Z tabulky jasně vyplývá, že největší jistotou a sociální oporou je matka či rodina celkově, což pravděpodobně souvisí se zkušenostmi během dětství, kdy je obvykle osobou, která pečuje o dítě matka dítěte. Spokojenost s poskytovanou oporou byla 5,1 z 6 možných, není tedy dle dotázaných ideální, ale je velmi uspokojující.

Tabulka 18 S kým můžeš počítat, že tě uklidní, když Tě něco vyvede z míry?

Ot. 18 S kým můžeš počítat, že tě uklidní, když Tě něco vyvede z míry?		
Partner/ka	9	3.
Matka	10	2.
Kamarádi	25	1.
Nikdo	8	4.
Já	6	5.
Spolubydlíci	1	8.-10.
Bratr	1	8.-10.
Babička	2	7.
Rodina	4	6.
Otec	1	8.-10.
Celkem	67	

Spokojenost 5

V této otázce se na prvním místě umístili kamarádi, důležitost matky je tedy lehce nižší, stále však stojí na druhém místě. Jelikož byli mezi dotázanými i starší jedinci, vzrůstá postavení partnerky či partnera. To ukazuje na postupné odpoutávání se od rodiny.

Spokojenost s poskytovanou oporou klesla o 0,1, spokojenost byla tedy 5 z 6 možných, dotázaní tedy připouští, že nejsou vždy spokojeni s oporou, ale stále jsou však dosti spokojeni.

Tabulka 19 S kým můžeš počítat, že Ti opravdu pomůže, když by ses cítil zcela zničen?

Ot. 19 S kým můžeš počítat, že Ti opravdu pomůže, když by ses cítil zcela zničen?		
Rodina	5	4.-5.
Matka	5	4.-5.
Kamarádi	26	1.
Nikdo	7	3.
Já	4	6.
Partner/ka	10	2.
Babička	1	10.-11.
Sestra	3	7.-8.
Sourozenec	1	10.-11.
Mazlíček	2	9.
Otec	3	7.-8.
Celkem	67	

Spokojenost 4,2

V tabulce je jasně vidět, že na prvním místě jsou kamarádi a za nimi hned partner či partnerka. Matka a rodina klesly až na čtvrté a páté místo. Překvapující je, že na třetím místě je „nikdo“, co výrazně snižovalo i spokojenost, která výrazně spadla na 4,2. Otázkou je, proč si dotázaní myslí, že nemají nikoho kdo by jim tento typ sociální opory poskytl. Je možné, že nedostatek sociální opory nutí adolescenty hledat takovou oporu spíše u vrstevníků.

Tabulka 20 Kdo Tě přijímá úplně, takového jaký jsi; nejen to, co je na tobě kladného, ale včetně tvých záporných stránek?

Ot. 20 Kdo Tě přijímá úplně, takového jaký jsi; nejen to, co je na tobě kladného, ale včetně tvých záporných stránek?		
Matka	6	4.
Rodina	7	3.
Kamarádi	27	1.
Nikdo	4	5.
Já	2	6.-9.
Partner/ka	8	2.
Babička	2	6.-9.
Mazlíček	2	6.-9.
Všichni	2	6.-9.
Sourozenec	1	10.-16.
Učitel	1	10.-16.
Skauti	1	10.-16.
Spolubydlíci	1	10.-16.
Sestra	1	10.-16.
Bratr	1	10.-16.
Otec	1	10.-16.
Celkem	67	

Spokojenost 4,95

I zde jednoznačně převažují přátelé, partner či partnerka, rodina se však stále drží poměrně vysoko. Stále častěji se objevují odpovědi „nikdo nebo „já“, což mimo jiné snižuje spokojenost, ačkoliv ne tak výrazně, jako u předchozí otázky. Spokojenost dosáhla 4,95 z 6 možných, skoro totéž, co osmnáctá otázka.

Tabulka 21 S kým můžeš počítat, že rozptýlí Tvé obavy a úzkosti, když cítíš, že jsi ve stresu?

Ot. 21 S kým můžeš počítat, že rozptýlí Tvé obavy a úzkosti, když cítíš, že jsi ve stresu?		
Rodina	4	5.
Matka	6	4.
Kamarádi	23	1.
Nikdo	9	3.
Já	3	6.
Partner/ka	11	2.
Učitel	2	7.-9.
Sestra	2	7.-9.
Internet	1	10.-14.
Jídlo	1	10.-14.
Spolužák	1	10.-14.
Mazlíček	1	10.-14.
Bratr	1	10.-14.
Otec	2	7.-9.
Celkem	67	

Spokojenost 4,5

Ačkoliv se stále na prvním místě drží kamarádi, výrazně stoupá odpověď „nikdo“, tedy, že dotázaní nemají pocit, že by jim kdokoliv sociální oporu v dané situaci poskytoval. Znovu vidíme, že mezi prvními nalezneme partnera či partnerku, kteří mohou hrát v životě jedince stále větší roli, může jít už o pevnější a trvalejší vztahy, především u dotázaných, kteří dosáhli 18-19 let.

Spokojenost je 4,5, opět zřejmě především díky množství odpovědí „nikdo“, je však vidět, že dotázaní nejsou zcela spokojeni s poskytovanou oporou.

Tabulka 22 S kým můžeš počítat, že Ti pomůže, když jsi v napětí, aby ses cítil uvolněn a uklidněn?

Ot. 22 S kým můžeš počítat, že Ti pomůže, když jsi v napětí, aby ses cítil uvolněn a uklidněn?		
Rodina	5	6.
Matka	8	3.-4.
Kamarádi	23	1.
Partner/ka	8	3.-4.
Nikdo	11	2.
Já	7	5.
Sestra	2	7.
Spolubydlící	1	8.-10.
Všichni	1	8.-10.
Sourozenec	1	8.-10.
Celkem	67	

Spokojenost 4, 25

I v této tabulce můžeme vidět, že kamarádi jsou na prvním místě jako poskytovatelé sociální opory. Odpověď „nikdo“ se dostala až na druhé místo, nedostatek sociální opory může mít negativní vliv na jedince a tím je větší pravděpodobnost vzniku rizikového chování.

I zde je spokojenost se sociální oporou nižší, je pouze 4,25 z možných 6.

Tabulka 23 Nejčastější zdroje sociální opory

Nejčastější zdroje sociální opory	Počet voleb
Kamarádi	136
Matka	63
Partner/ka	52

Tyto tři možnosti zvolili dotázaní členové subkultury Otaku jako nejčastější. V tabulce je vidět, že dominantním zdroje sociální opory jsou kamarádi, tedy vrstevníci, což by podporovalo mou domněnku, že právě nedostatek sociální opory v rodině může být jednou z příčin členství v subkultuře. Vrstevnické skupiny jsou velice důležité jako socializační činitel a je tedy podstatné, že dotázaní nalézají oporu alespoň u nich.

8.6 Porovnávání výsledků výzkumného šetření se stanovenými hypotézami

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zmapovat některé charakteristické znaky subkultury, také měla za cíl zjistit výskyt rizikového chování uvnitř subkultury Otaku a nejčastější zdroj sociální opory.

Z porovnání výsledků vlastního výzkumného šetření se stanovenými hypotézami vyplynuly následující závěry:

Hypotéza č. 1 V subkultuře Otaku je větší podíl mužů než žen.

Tato hypotéza se **nepotvrdila**, z tabulky číslo 1 jasně vyplývá, že se výzkumného šetření účastnilo více žen, nelze však říci, že by tento výsledek byl vypovídající, neboť se výzkumného šetření účastnilo pouze 162 členů subkultury. V tomto ohledu jsou mnohem více vypovídající údaje o účasti na akcích sdružení Brněňští Otaku.

Hypotéza č. 2 U příslušníků subkultury Otaku se vyskytuje méně než 40% jedinců, kteří mají zkušenost s nelegálními návykovými látkami.

Tato hypotéza zabývající se zkušeností členů subkultury s návykovými látkami se **potvrdila**. Z dotazníkové části, která se věnovala rizikovému chování, se pouze necelých 11% dotázaných přiznalo, že měli zkušenost s návykovými látkami, především pak marihuanou.

Hypotéza č. 3 Více než 80% členů subkultury Otaku zastává negativní postoj k násilí.

Tato hypotéza se **nepotvrdila**, v tabulce 12 je jasně vidět, že zcela negativní postoj k násilí zastává pouze 66,7% členů subkultury Otaku.

Hypotéza č. 4 Nejčastějším zdrojem sociální opory členů subkultury Otaku je vrstevnická skupina.

Tato hypotéza se zabývala nejčastějším zdrojem sociální opory u členů subkultury a **potvrdila** se. Jak je vidět v tabulce 23, nejčastějším zdrojem byly kamarádi, tedy vrstevníci. Tato skutečnost by mohla potvrdit i mou domněnku, že nedostatek sociální opory v rodině, může být jedním z důvodů členství v subkultuře nebo hledání vrstevnické party, kam by mohl jedinec patřit.

Hypotéza č. 5 Nejčastějším projevem rizikového chování mezi členy subkultury Otaku je rizikový životní styl.

Tato hypotéza se **nepotvrdila**, neboť se na prvním místě umístilo rizikové chování spojené s PC a internetem, jak je vidět v tabulka 16.

8.7 Diskuze v výsledkům výzkumného šetření

Subkultura Otaku je jednou z mála subkultur pocházejících z Asie, která se v současnosti rozšiřuje v České republice. Jde o zájmovou subkulturu, která dle mé dlouhodobé zkušenosti není nijak výrazně rizikovou, ačkoliv vše je svým způsobem rizikové pro určitý druh lidí.

Jak již bylo několikrát řečeno v subkultuře Otaku je větší množství mužů, což je způsobeno vznikem první malé komunity díky japonským hrám, které se dostaly do České republiky na konci dvacátého století. V dnešní době se však zastoupení obou pohlaví v subkultuře vyrovnává. Další výraznou změnou, kterou lze pozorovat, je stále větší nárůst mladších členů, tato subkultura byla dříve spíše pro mladé lidi na vysokých školách. Právě pro mladší členy může být členství v subkultuře rizikovým, neboť mladší jedinci, a především pak adolescenti, mají větší sklon vše podřizovat dané subkultuře. Právě jejich zapálení pro danou věc může způsobovat konflikty, nejednou jsem sama narazila na mladší členy subkultury Otaku, kteří jsou schopni se pro svůj subjektivní názor na nějakou postavu či Anime vyvolávat spory.

Jako hlavní charakteristiky této skupiny byly nejčastěji zmiňovány zájmy, vzhled a slang, kterými se odlišují od dominantní kultury. Právě díky těmto odlišnostem mnoho členů subkultury Otaku cítí kritiku a předsudky ze strany veřejnosti. Zajímavé je, že častým názorem bylo, že samotná česká společnost, především pak straší generace má prý negativní postoj k čemukoliv, co se odlišuje. Někdy byla dokonce česká společnost označena jako netolerantní a xenofobní. Velkým problémem je pak jistá míra neochoty ze strany veřejnosti vyhledat si informace, které by jim osvětlily zaměření této subkultury.

Jelikož byla v minulosti subkultura Otaku založená především na japonských počítačových hrách, není překvapivé, že jako hlavní riziko vychází rizikové chování spojené s PC a internetem. Obvykle se u adolescentů nejvíce objevuje rizikový životní styl, v této subkultuře tomu tak není. Rizikový životní styl se umístil až jako čtvrtý a to dokonce po sebepoškozování. Vzhledem k rozhovoru s dlouhodobým členem Janem Horgošem, a také vzhledem k odpovědím členů subkultury, je pravděpodobnější, že sklony k sebepoškozování měli jedinci ještě před vstupem do subkultury. Tato subkultura je z pohledu členů vnímána jako protektivní, cítí se v ní bezpečně, a často se v ní objevují LGBT+ lidé, či jedinci, kteří si prošli například šikanou. Sebepoškozování se u nich tedy mohlo objevit již dříve a nemá žádný vztah k subkultuře Otaku, neboť se zdá, že do subkultury utíkají jedinci před jinými problémy vně subkulturu. To je však pouze mou domněnkou.

Se zmíněným utíkaním do subkultury může souviset i fakt, že nejčastějším zdrojem sociální opory se ukázali být vrstevníci, nikoliv rodina, jak tomu obvykle bývá. Pokud sociální opora v rodině chybí, či ji jedinec nepocítuje, nejčastěji ji vyhledává uvnitř vrstevnických skupin nebo právě subkultur. Jako častá odpověď se objevilo i „nikdo“, což je samo o sobě znepokojující. Pokud jedinec nemá sociální oporu, může to negativně ovlivnit vývoj jeho osobnosti.

Jak již bylo zmíněno, většina členů subkultury Otaku tuto subkulturu nevnímají jako rizikovou, ale sami připustili riziko v případě mladších členů. Subkultura Otaku je velice zajímavou subkulturu, která by dle mého názoru měla být dále zkoumána.

9 Závěr

Subkultury jsou nedílnou součástí každé společnosti. Adolescenti mají tendenci se odlišovat, rebelovat proti společnosti a nacházet tak sami sebe, svou identitu. Tento proces je pro adolescenty důležitý a je odznačován za zdravý, potřebný. Stále jsou subkultury vnímány spíše negativně, neboť jsou spojovány s rizikovým chováním a sociálně patologickými jevy. I proto jsem si pro své výzkumné šetření vybrala takovou subkulturu, která je pro mnoho lidí neznámá a je kolem ní stejně, jako je tomu u jiných subkultur, mnoho stereotypů.

Cílem práce bylo zmapovat subkulturu Otaku, lépe poznat její členy, zjistit zdali se opravdu členové subkultury Otaku chovají rizikově a k jakému typu rizikového chování mají nejčastěji sklony. Jedním z cílů bylo také zjistit, kde členové subkultury vyhledávají sociální oporu.

V teoretické části se věnuji třem novým, poměrně mladým subkulturám, kterým se zatím nevěnovalo tolik pozornosti, jako je tomu u strašících subkultur: Emo, Punk či Gothic. Přesněji jsem popsala a charakterizovala subkultury Otaku, Dollfie a Furry Fandom. Pro praktickou část jsem si však vybrala pouze nejrozšířenější subkulturu z těchto tří, a to subkulturu Otaku. Dotazníkové šetření jsem doplnila o interview s dlouholetým členem Janem Horgošem, který mi poskytl vlastní pohled na danou subkulturu a vlastní zkušenosti, týkající se členů subkultury Otaku.

Výzkumné šetření mi poskytlo vhled do subkultury, možnost získat více informací o subkultuře i o členech. Z výzkumného šetření vyplývá, že ačkoliv se v subkultuře Otaku vyskytuje rizikové chování není jeho index nijak vysoký. Mám za to, že jako v ostatních subkulturách se i zde objevují především jedinci, kteří hledají vlastní identitu, nějaké vzory, ačkoliv zde jde o neexistující postavy ze seriálů či komiksů. Samotná subkultura je velice zajímavá a nabízí mnoho zajímavých témat. Subkultury se dále vyvíjejí a objevují se stále nové a rozšiřují se, proto je dle mého názoru, důležité je sledovat a zkoumat.

Domnívám se, že cíl práce byl splněn ve všech ohledech. Má bakalářská práce může být použita i pro potřeby dalšího výzkumu, já sama bych se tomuto tématu ráda i nadále věnovala.

Přehled použité literatury

AZUMA, Hiroki. *Otaku: Japan's Database Animals*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2009. ISBN 081-66-5352-6.

BERGER, Peter L. a LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 214 s. ISBN 80-85959-46-1.

GIRTTLER, Roland. *Okrajové sociální kultury*. Překlad Martin Smejkal. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2001. 218 s. Edice učebnic PrF; č. 281. ISBN 80-210-2728-2.

HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. 774 stran. ISBN 978-80-262-0873-0.

HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. V Praze: Dauphin, 2012. 239 s. ISBN 978-80-7272-197-9.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. 285 s. ISBN 80-7178-535-0.

JEDLIČKA, Richard et al. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Vyd. 1. Praha: Themis, 2004. 478 s. ISBN 80-7312-038-0.

KABÍČEK, Pavel a kol. *Rizikové chování v dospívání a jeho vztah ke zdraví*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2014. 343 s. ISBN 978-80-7387-793-4.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie zdraví*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2009. 279 s. ISBN 978-80-7367-568-4.

LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. Vyd. 3., přeprac. a dopl., v Gradě vyd. 1. Praha: Grada, 1998. 343 s. Psyché. ISBN 80-7169-195-X.

MACEK, Petr. *Adolescence*. 2., upr. vyd. Praha: Portál, 2003. 141 s. ISBN 80-7178-747-7.

MALINA, Jaroslav a kol. *Antropologický slovník, aneb, Co by mohl o člověku vědět každý člověk: (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění)*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, ©2009. 303 s. ISBN 978-80-7204-560-0.

MAREŠ, Jiří a kol. *Sociální opora u dětí a dospívajících III*. Hradec Králové: Nucleus, 2003. 252 s. ISBN 80-86225-46-1.

MATOUŠEK, Oldřich a KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003. 340 s. ISBN 80-7178-771-X.

MIOVSKÝ, Michal et al. *Primární prevence rizikového chování ve školství: [monografie]*. Vyd. 1. Praha: Sdružení SCAN, ©2010. 253 s. ISBN 978-80-87258-47-7

MURPHY, Robert Francis. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Překlad Hana Červinková. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004. 268 s. Studijní texty; sv. 15. ISBN 80-86429-25-3.

PECHAR, Jiří. *Být sám sebou: pojem identity a jeho meze*. Vyd. 1. Praha: Hynek, 1995. 203 s. KROV: kritika, rozum, věda; sv. 1. ISBN 80-85906-13-9.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

ŘEZÁČ, Jaroslav. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998. 268 s. ISBN 80-85931-48-6.

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 281 s. ISBN 978-80-247-2907-7.

SOBOTKOVÁ, Veronika. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014, 147 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4042-3.

SOUKUP, Václav. *Přehled antropologických teorií kultury*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2004. 229 s. ISBN 80-7178-929-1.

STRIKE, Joe. *Furry Nation: The True Story of America's Most Misunderstood Subculture*. First edition. United States: Cleis Press, 2017. ISBN 978-1-62778-232-6.

TICHÁ, Iveta. *Psychologie zdraví 2*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 63 s. Studijní opora. ISBN 978-80-244-3367-7.

Přehled použitých elektronických zdrojů

History. *Den of Angels* [online]. © XenForo, 2010, 5. 10. 2010 [cit. 2019-02-16].
Dostupné z: <https://denofangels.com/doawiki/index.php?title=History>

Otaking po česku: Komunity tehdy a dnes. *Zápisník veterána* [online]. Brno: © hintzu, 2008, 5. 8. 2009 [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <http://hintzu.otaku.cz/otaku/otaking-po-cesku-komunity>

Povídání o furry. *Furrici.info* [online]. Praha: Lweek & Junisek, 2006 [cit. 2019-02-16].
Dostupné z: <https://www.furrici.info/information/index/furry>

What's a Furry?. *FurScience* [online]. Canada: University of Waterloo, 2016 [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://furscience.com/whats-a-furry/>

Seznam tabulek

Tabulka 1 Pohlaví respondentů	37
Tabulka 2 Věkové rozmezí členů subkultury Otaku	37
Tabulka 3 Typ probíhajícího studia.....	38
Tabulka 4 Typické znaky subkultury Otaku dle členů.....	39
Tabulka 5 Identifikace členů se subkulturou.....	40
Tabulka 6 První zdroj informací o subkultuře.....	40
Tabulka 7 Odlišnosti subkultury Otaku od majoritní kultury	41
Tabulka 8 Věk členů při prvním kontaktu se subkulturou	42
Tabulka 9 Pohled členů subkultury Otaku na rizikovost subkultury	43
Tabulka 10 Důvod zájmu o subkulturu Otaku a témata s ní spojené	43
Tabulka 11 Účast respondentů na akcích spojených s Otaku subkulturou	44
Tabulka 12 Vztah subkultury k násilí.....	45
Tabulka 13 Vztah společnosti k subkultuře Otaku.....	45
Tabulka 14 Důvody kritiky ze strany společnosti dle členů subkultury	46
Tabulka 15 Vztah členů subkultury Otaku k jiným subkulturám.....	47
Tabulka 16 Indexy vybraných projevů syndromu rizikového chování	48
Tabulka 17 S kým můžeš počítat, že o Tebe bude pečovat ať se ti stane cokoliv?.....	49
Tabulka 18 S kým můžeš počítat, že tě uklidní, když Tě něco vyvede z míry?.....	50
Tabulka 19 S kým můžeš počítat, že Ti opravdu pomůže, když by ses cítil zcela zničen?	51
Tabulka 20 Kdo Tě přijímá úplně, takového jaký jsi; nejen to, co je na tobě kladného, ale včetně tvých záporných stránek?	52
Tabulka 21 S kým můžeš počítat, že rozptýlí Tvé obavy a úzkosti, když cítíš, že jsi ve stresu?	53
Tabulka 22 S kým můžeš počítat, že Ti pomůže, když jsi v napětí, aby ses cítil uvolněn a uklidněn?.....	54
Tabulka 23 Nejčastější zdroje sociální opory.....	55

Seznam příloh

- Příloha I   Obrázek č. 1 - Ukázka Harajuku stylu
                  Obrázek č. 2 - Ukázka Harajuku stylu 2
- Příloha II   Obrázek č. 3 - Anime Noragami
                  Obrázek č. 4 - Anime Usagi drop
                  Obrázek č. 5 - Anime Howl's moving castle
- Příloha III   Obrázek č. 6 - Manga Kuroshitsuji
                  Obrázek č. 7 - Manga Mahou Tsukai no Yome
                  Obrázek č. 8 - Manga Gangsta
- Příloha IV   Obrázek č. 9 - Cosplay Junko Enoshima
                  Obrázek č. 10 - Cosplay Bigby Wolf a Snow White
                  Obrázek č. 11 - Cosplay Sigrun Mercy CrumpyCait
- Příloha V   Obrázek č. 12 - Animefest
                  Obrázek č. 13 - Animefest Cosplay soutěž
- Příloha VI   Obrázek č. 14 - BJD – Ball jointed doll
                  Obrázek č. 15 - BJD – Ball jointed doll 2
                  Obrázek č. 16 - BJD – Ball jointed doll bez Faceupu
- Příloha VII   Obrázek č. 17 - BJD sraz 2016
                  Obrázek č. 18 - BJD sraz 2018
- Příloha VIII   Obrázek č. 19 - Fursuit Milkie
                  Obrázek č. 20 - Fursuit Noora
- Příloha IX   Obrázek č. 21 - Fursuit outing v Praze
- Příloha X   Dotazník

Příloha I

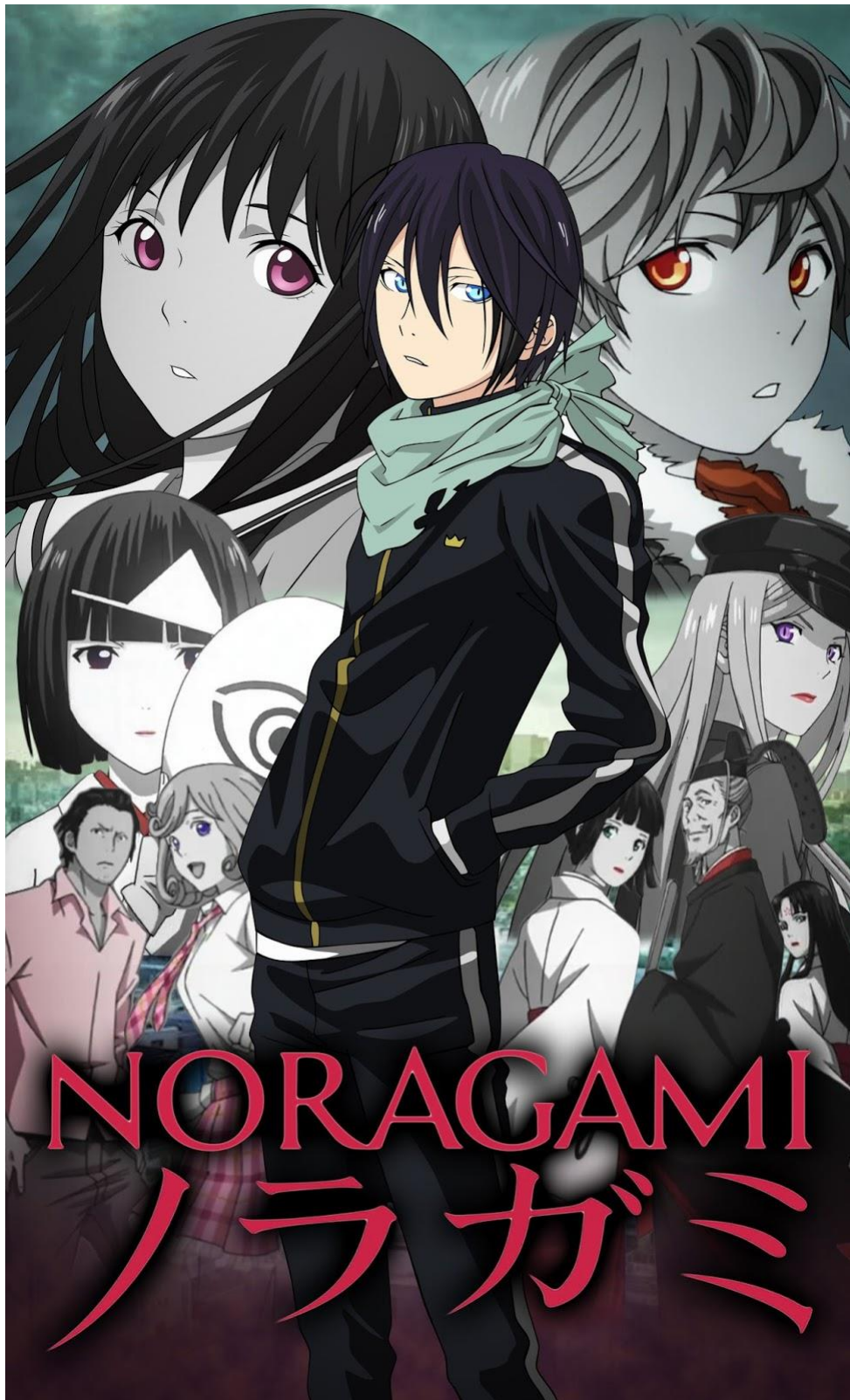

Obrázek č. 1 – Ukázka Harajuku stylu, Zdroj: Volk Photography

Obrázek č. 2 – Ukázka Harajuku stylu 2, Zdroj: Tokyo Fashion

Příloha II

Obrázek č. 3 – Anime Noragami, Zdroj: Kodansha Comics, Autor: Adachitoka

Obrázek č. 4 – Anime Usagi drop, Zdroj: Production I.G, Autor: Yumi Unita

Obrázek č. 5 – Anime Howl's moving castle, Zdroj: Studio Ghibili, Autor: Hayao Miyazaki

Příloha III

Obrázek č. 6 – Manga Kuroshitsuji, Zdroj: Square Enix, Autor: Yana Toboso

Obrázek č. 7 – Manga Mahou Tsukai no Yome, Zdroj: Mag Garden, Autor: Kore Yamazaki

Obrázek č. 8 – Manga Gangsta, Zdroj: Shinchosha, Autor: Kohske

Příloha IV

Obrázek č. 9 – Cosplay Junko Enoshima, Zdroj: Steve Li, Autor: Lena Cosplay

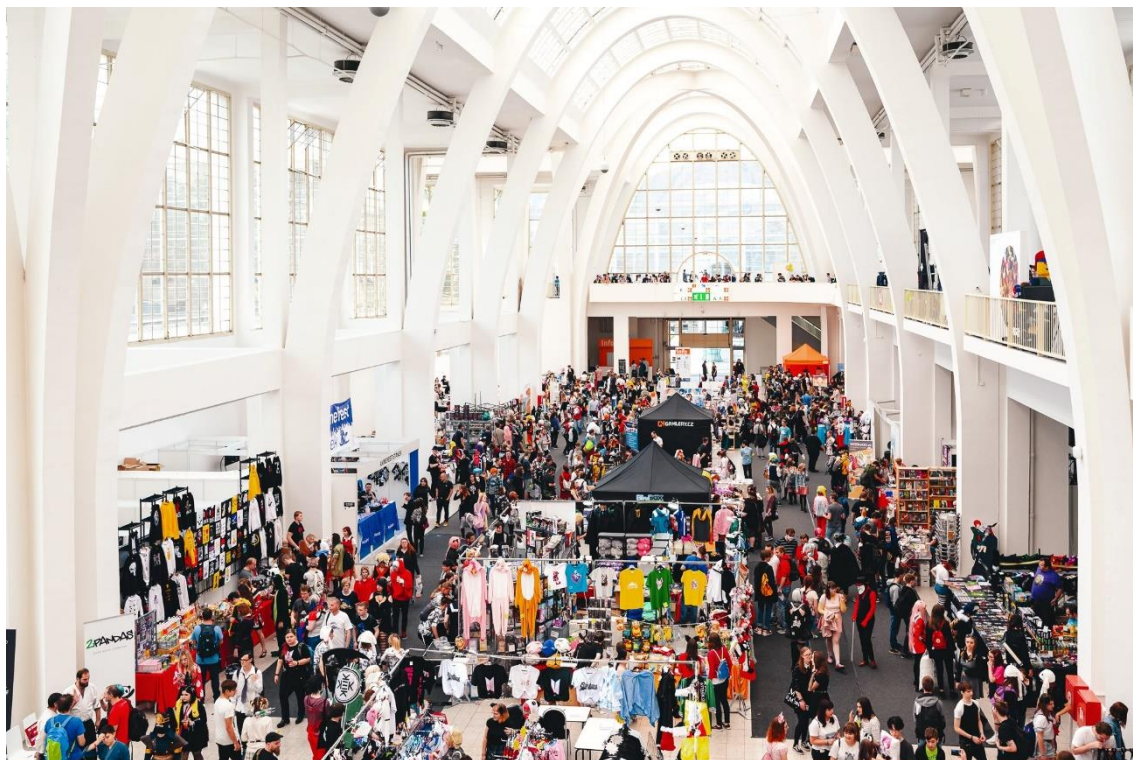

Obrázek č. 10 – Cosplay Bigby Wolf a Snow White, Zdroj: Butrix Production, Autor: Mary & Feinobi Cosplay

Obrázek č. 11 – Cosplay Sigrun Mercy, Zdroj: Miloš Mladý, Autor: CrumpyCait Cosplay

Příloha V

Obrázek č. 11 – Animefest 2019, Zdroj: Tomáš Hudek

Obrázek č. 12 – Animefest Cosplay soutěž, Zdroj: Czech noc and cosplay photo

Příloha VI

Obrázek č. 13 – BJD – Ball jointed doll, Zdroj: vlastní

Obrázek č. 14 – BJD – Ball jointed doll 2, Zdroj: vlastní

Obrázek č. 15 – BJD – Ball jointed doll bez Faceupu, Zdroj: vlastní

Příloha VII

Obrázek č. 16 – BJD sraz v Praze 2016, Zdroj: Aleen

Obrázek č. 17 – BJD sraz v Praze 2018, Zdroj: Anne Hayath Witte

Příloha VIII

Obrázek č. 19 – Fursuit Milkie, Zdroj: Andy Vamberová, Autor: Fionka Fursuit

Obrázek č. 20 – Fursuit Noora, Zdroj: Furry creatures photography, Autor: Fionka Fursuit

Příloha IX

Obrázek č. 21 – Fursuit outing v Praze, Zdroj: Tombi Lion

Příloha X

Dotazník

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času pro vyplnění následujícího dotazníku. Jsem studentkou Univerzity Hradec Králové a ve své bakalářské práci se zaměřuji na méně známé subkultury. Pro praktickou část jsem si vybrala subkulturu Otaku. Vyplňte dotazník prosím pravdivě a poctivě. Vím, že otázky můžou začít nudit, ale velice by mi pomohlo, kdybyste své odpovědi dokončili. Zadání některých otázek je složitější a proto si jej vždy pozorně přečtěte!

1. Vaše pohlaví

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď. Vězte, že se ptám na Vaše biologické pohlaví nikoli gender.

- Žena
- Muž
- Nechci uvádět

2. Jakou školu studujete?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Základní školu
- Střední školu
- Vyšší odbornou školu
- Vysokou školu
- Nestuduji

3. Co se Vám vybaví při vyslovení slova Otaku?

Nápověda k otázce: Vypište prosím minimálně jedním slovem či větou první věc, která se Vám ve spojitosti s tímto slovem vybaví.

.....
.....

4. Do jaké míry se ztotožňujete se subkulturou Otaku?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Vysoký stupeň míry- uznávám ji a vše jí podřizuji (oblečení, slang, muzika, názory,..)
- Nízký stupeň míry- uznávám danou skupinu, ale vše jí rozhodně nepodřizuji
- Nejsem s ní vůbec ztotožněný, pouze je mi sympatická

5. Jak jste se o této subkultuře dozvěděl/la?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Internet
- Kamarádi
- Média
- Nepamatuji si
- Jiná...

6. Co je podle Vás pro Otaku typické?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Specifický vzhled
- Zájmy
- Slang (vlastní jazyk, používané výrazy)
- Hudební žánr
- Ideologie
- Normy - zákony
- Místo scházení
- Politické přesvědčení
- Náboženství
- Jiná...

7. V kolika letech jste tuto subkulturu objevil/la?

Nápověda k otázce: Pokud si již tuto informaci nepamatujete, prosím, zkuste alespoň odhadnout přibližný věk.

.....
.....

8. Považujete tuto subkulturu za rizikovou?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne
- Jiná...

9. Proč ses začal/la o Otaku zajímat? Z jakého důvodu?

Nápověda k otázce: Stačí napsat jednu věc, která Vás například nejvíc zaujala.

.....

.....

10. Navštěvujete akce, které mají spojitost s Otaku?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne

11. Jaký má vztah Vaše subkultura k násilí?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Jsme pacifisti a odmítáme násilí
- Občas je nutné některé problémy vyřešit násilím
- Nepokoje, násilí a bitky jsou součástí naší subkultury

12. Jak na Vaši subkulturu reaguje společnost?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Respektuje nás
- Neutrálně
- Má vůči nám předsudky a je kritická

13. Pokud jste v předešlé otázce odpověděli vybrali třetí odpověď, proč si myslíte, že má společnost tyto předsudky a je vůči vám kritická?

.....

.....

14. Jaký máte v rámci subkultury Otaku vztah k jiným subkulturám?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Respektuji je
- Nevšímám si jich, každý má právo být členem subkultury jaké chce
- Posmívám se jim a kritizuji je ovšem pouze verbálně
- Nerespektuji je a násilně se vůči nim vymezuji

15. Váš věk

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- 10 nebo méně
- 11-15 let
- 16-19 let
- 20-25 let
- 26 a více

17. Chování a aktivita

Nápověda k otázce: Tato část dotazníku **mapuje různé chování, které může ovlivňovat Tvoje zdraví a duševní pohodu**. Uveď, **jak často** se toto chování u Tebe vyskytovalo **v uplynulém kalendářním roce**. K posouzení použij škálu 1-5.

1= nikdy, 2= zřídka, 3= občas, 4= často, 5= pravidelně.

CHOVÁNÍ, AKTIVITA	1	2	3	4	5
Neodůvodněná absence ve škole	1	2	3	4	5
Kouření cigaret	1	2	3	4	5
Hraní na PC a z toho plynoucí neplnění povinností	1	2	3	4	5
Experiment s jídelním chováním (držení diet, vyvolávání zvracení, hladovění)	1	2	3	4	5
Záměrné vyhýbání se zkoušení (předstíraná nevolnost či nemoc)	1	2	3	4	5
Užívání léků bez lékařského předpisu (léky proti bolesti, na spaní aj.)	1	2	3	4	5
Pití alkoholu	1	2	3	4	5
Kouření marihuany	1	2	3	4	5
Pohlavní styk	1	2	3	4	5
Sledování nevhodných stránek na internetu, oslovení cizí osobou,	1	2	3	4	5
Rušení nočního klidu po 22. hodině	1	2	3	4	5
Nadávky, posměšky a ironické poznámky k druhým lidem	1	2	3	4	5
Trávení času na sociálních sítích v takové míře, že mi to neumožňuje věnovat se jiným aktivitám	1	2	3	4	5
Sebeпоškozování (např. řezáním, pálením)	1	2	3	4	5
Věnuji se aktivitám, které považuji za uklidňující a relaxační (koníčky, četba, poslech hudby...)	1	2	3	4	5
Pití nápojů bohatých na kofein a tein (káva, čaj, energetické nápoje)	1	2	3	4	5
Hraní a sázení na výherních automatech	1	2	3	4	5
Ráno vydatně snídám	1	2	3	4	5
Užívání tanečních drog (např. extáze)	1	2	3	4	5
Ničení a poškozování věcí spolužáků či majetku školy	1	2	3	4	5
Ponižování a zesměšňování druhých	1	2	3	4	5
Jím vyváženou a rozmanitou stravu (ovoce, zeleninu, mléčné výrobky, ryby, maso, drůbež)	1	2	3	4	5
Zdobení těla bez mechanického poškození (např. malování propiskou, hennou)	1	2	3	4	5
Užívání chemických látek při sportu (např. efedrin, steroidy)	1	2	3	4	5
Dopouštění se drobných krádeží	1	2	3	4	5
Agresivní chování vůči členovi/členům rodiny	1	2	3	4	5
Střídání sexuálních partnerů	1	2	3	4	5
Trávení části svého volna fyzickou aktivitou nebo sportem	1	2	3	4	5
Přejídání se, konzumace sladkostí a slaných pochutin (oříšky, chipsy)	1	2	3	4	5
Zdobení těla (tetování, piercing, ozdobné jizvy)	1	2	3	4	5
Sázení prostřednictvím internetu, hraní placených her	1	2	3	4	5
Pozdní příchod do školy, předčasný odchod ze školy	1	2	3	4	5
Týrání zvířat	1	2	3	4	5
Pohybové aktivity ohrožující zdraví a život (např. parkour, lezení na sloupy vysokého napětí, jízda na bruslích/skatu za autobusem, lezení bez jištění aj.)	1	2	3	4	5
Spím 7 - 8 hodin denně	1	2	3	4	5
Otevřené projevy nepřátelství a agrese k lidem jiného etnika či národnosti	1	2	3	4	5
Pohlavní styk bez kondomu	1	2	3	4	5
Rvačky	1	2	3	4	5

Sociální opora

Nápověda k otázkám 17-22: Pozorně si přečtete otázky a u každé napište, kdo je Vám největší oporou. Můžete uvést kohokoliv, pouze však jedinou osobu (např. matku, otce, babičku, dědečka, sourozence, kamaráda, přítele, strýce, lékaře, ...). Zároveň zakroužkujte svoji spokojenost s oporou vybrané osoby, např. budete-li s jeho oporou velice nespokojen, zakroužkujte 1, budete-li velice spokojen, zakroužkujte 6.

Jednotlivé číslice znamenají: 1... velice nespokojen
2... dosti nespokojen
3... poněkud nespokojen
4... trochu spokojen
5... dost spokojen
6... velice spokojen

	Sociální opora	Kdo je Vám oporou? Napište ↓	Vaše spokojenost s oporou					
			1	2	3	4	5	6
17.	S kým můžeš počítat, že o Tebe bude pečovat, ať se ti stane cokoliv?		1	2	3	4	5	6
18.	S kým můžeš počítat, že tě uklidní, když Tě něco vyvede z míry?		1	2	3	4	5	6
19.	S kým můžeš počítat, že Ti opravdu pomůže, když by ses cítil zcela zničen?		1	2	3	4	5	6
20.	Kdo Tě přijímá úplně, takového jaký jsi; nejen to, co je na tobě kladného, ale včetně tvých záporných stránek?		1	2	3	4	5	6
21.	S kým můžeš počítat, že rozptýlí Tvé obavy a úzkosti, když cítíš, že jsi ve stresu?		1	2	3	4	5	6
22.	S kým můžeš počítat, že Ti pomůže, když jsi v napětí, aby ses cítil uvolněn a uklidněn?		1	2	3	4	5	6